

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
TUZLANSKI KANTON

PEDAGOŠKI ZAVOD TUZLANSKOG
KANTONA

BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERATION OF BOSNIA AND
HERZEGOVINA
TUZLA KANTON
PEDAGOGICAL INSTITUTE OF TUZLA
CANTON

KANTONALNA MATURALNA KOMISIJA - KMK

IZVJEŠTAJ

O

REALIZACIJI IZVOĐENJA EKSTERNE MATURE U OPŠTIM
GIMNAZIJAMA TUZLANSKOG KANTONA U ŠKOLSKOJ 2017/2018. GODINI

Predsjednik KMK

Prof.dr. Kuni Mirsad

Direktor PZTK

dr.sci. Nikola Čižić

TUZLA, novembar 2018. godine

SADRŽAJ

1. UVOD	3
2. ORGANIZACIJA I IZVOĐENJE EKSTERNE MATURE U TK, JUNI 2017.	4
2.1. Plan i dinamika pripreme i izvođenja mature 2018. godine	4
2.2. Baza podataka	5
2.3. Matura u junskom roku	5
2.3.1. Raspored polaganja mature, maj – juni 2018.	7
2.3.2. Broj vanjskih dežurnih nastavnika (jedna učenica-jedan vanjski dežurni) u izvođenju mature- maj – juni 2018	7
2.3.3. Pregled konačnih uspjeha maturanata po školama u junskom roku 2018. godine	9
2.3.4. Sumaran pregled prijava i rezultata za maturu po predmetima	9
2.3.5. Pregled prosječnih ocjena na maturi po školama i predmetima u majsko-junskom roku 2018. godine	10
2.3.6. Sumaran pregled podnesenih i riješenih prigovora na ocjene testova sa mature juni 2018, po predmetima i školama TK	10
2.4. Vanredni rok	12
2.4.1. Analiza rezultata mature po predmetima sa vanrednog junskog roka 2018. g.	12
2.5 Avgustovsko-septembarški rok 2018. godine	13
2.5.1. Analiza rezultata mature po predmetima, avgust 2018.	14
3. UPOREĐIVANJE REZULTATA NA MATURAMA OD 2006 – 2018.	15
3.1. Pregled podataka sa matura 2006-2018	15
3.2. Uporedni pokazatelji prosječnih ocjena TOZ-a i svih izbornih predmeta, 2006 – 2018. godine	15
3.3. Kretanje broja izbora po predmetima od strane učenika	19
3.4. Grafički prikazi broja prijavljenih učenika i procenti biranja izbornih grupa	21
4. IZVJEŠTAVANJE O REZULTATIMA MATURE	22
5. ANALIZA ISTRAŽIVANJA KOD UČENIKA Maturanata Općinskih gimnazija, profesora i savjetnika iz PZTK o provedenoj maturi u junu 2018. godine	22
6. ZAKLJUČCI I PREPORUKE	29
PRILOZI (upitnici za učenike, dežurne nastavnike i testatore)	32

1. UVOD

Eksterna matura u općim gimnazijama TK je utemeljena u Nastavnim planom i programom za opće gimnazije TK, donesenim 2003. godine. U proteklih 13 godina su stvorena respektabilna iskustva u planiranju i izvođenju eksternih matura, koja su služila da se svake godine poboljšavaju svi segmenti mature.

Realizacija prve eksterne mature 2006. godine je bila rezultat projekta Pedagoškog zavoda Tuzla, financiran od strane FOD BiH, nakon što je završen projekat sa ciljem izrade novog NPP-a za opće gimnazije TK (2004). Narednih godina, mature su provedene sa vlastitim, kako finansijskim, tako i ljudskim resursima Pedagoškog zavoda TK i nadležnog ministarstva.

Planiranje prve mature je bilo kompatibilno sa konceptom eksterne mature na nivou Države po zamisli tadašnje Agencijom za standarde i ocjenjivanje za FBiH i RS. Tuzlanski kanton je tih godina trebao biti pilot kanton u projektu uspostave mature na državnom nivou. Posao je zastao iz razloga što je zastao i razvoj Agencije.

U međuvremenu, obrazovne vlasti TK su odlučile da 2004. godine počnu sa pripremom realizaciju projekta eksterne mature

2006. godine, uz podršku Fonda Otvorenog društva BiH. Nakon te i naredne godine, ostale mature do današnjih dana, su realizirane sopstvenim snagama. Nakon održavanja matura, svake godine su analizirani rezultati mature. Na osnovu njih i anketnih istraživanja, provedenih među glavnim sudionicima tog procesa, su kreirana poboljšanja, koji su bili usmjereni ka jačanju kredibiliteta i validnosti rezultata mature. Od velike pomoći su bili i rezultati rada Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje (APOSO), naročito u segmentu izradjenih standarda znanja za izborne predmete, u konceptu mature i jačanja kapaciteta kroz realizaciju projekata finansiranih od Evropske komisije.

Krajem nastavne 2016/2017 godine, završen je još jedan od projekata Evropske unije, vezan za definisanje koncepta eksterne mature za gimnazije na nivou BiH. Projekat nije rezultirao otkrivenim ishodom, kako je najavljivano, a to je planiranje i organizacije jedinstvene eksterne mature na nivou BiH. Učesnici projekta iz našeg kantona su bili na raspolaganju u projektnim aktivnostima sa našim iskustvima. Iako rezultat nije otkriven, pokazalo se da su iskustva dobivena u tom projektu značajna za poboljšanja naše mature u TK, naročito u segmentima kreiranja maturalnih predmetnih kataloga, izradi ispitnih materijala, korištenje i asortiman tipova zadataka i okvirnu matricu za testove koji uključuju predmetne oblasti, zadaci po nivoima i kompetencije cjeloživotnog učenja. Iskustva iz eksterne mature u općim gimnazijama su poslužila kao osnova za planiranje i uvođenje "male mature" za učesnike završnih razreda svih osnovnih škola TK, koja je izvedena kao pilot 2013. i 2014. te 2015, 2016, 2017 i 2018. godine, kao završno testiranje za sve učesnike završnih razreda osnovnih škola. I ove godine (2018. godina) je rezultat male mature bio korišten u bodovanju pri procesu upisa učenika u srednje škole sa ukupno 10% bodova. Također, iskustva iz ove mature su poslužila u pilot projektu završnog testiranja u ostalim srednjim tehničkim i srodnim školama, ali ovog puta u svim srednjim tehničkim školama sa 3028 učenika, srednješkolaca. Na nivou obrazovnih vlasti postoje ozbiljne tendencije (uglašeno u zakon o visokom obrazovanju TK) da se za sve srednje škole uvede jedinstvena eksterna matura, za učesnike gimnazija, kao i do sada, a za učesnike srednjih tehničkih i stručnih škola TK, za one učesnike koji planiraju upisati fakultet. U tom smislu je formulirana Radna grupa za izradu Pravilnika o eksternoj maturi u srednjim školama TK. U procesu planiranja i izvođenja mature su učestvovali zaposlenici Univerziteta u Tuzli, kroz rad Kantonalnih organa (od tri člana predmetnih Komisija, dva su sa Univerziteta). Očekuje se da se, u narednom periodu, Univerzitet, institucionalno, aktivnije uključi u planiranje i realizaciju eksterne mature, jer novim Zakonom o visokom obrazovanju je definisana primjena rezultata eksterne mature u srednjim

školama u upisnoj politici na Univerzitet (član 98. Zakona o visokom obrazovanju TK (u: „Službenim novinama“ broj 7/16).

2. ORGANIZACIJA I IZVO ENJE EKSTERNE MATURE U TK, juni 2018

U organizaciji mature u 2018. godini su u estvovali nastavnici i zaposlenici iz redova Univerziteta, škola, ministarstva, a naro ito Pedagoškog zavoda TK, koji je bio logisti ka baza za izvo enje mature. Ve na prvom sastanku (12.02.2018.) Kantonalna predmetna komisija, koja je imenovana od strane ministra obrazovanja rješenjem br: 10/1-38-466-1/18 od 30.01.2018. godine, je usvojila dokument sa zaduženjima koji je dole predstavljen.

2.1. Plan i dinamika pripreme i izvo enja mature 2017. godine

Aktivnosti	Zaduženje	Rokovi
Rad Kantonalne maturalne komisije (KMK) Sastanci KMK. Organizacija.	PZTZ	kontinuirano
Upoznavanje Kantonalnih predmetnih komisija(KPK) sa ciljevima, zadacima i ulogama	PZTZ	II. 2018
Informativni sastanci sa direktorima i nastavnicima u op im gimnazijama o obavljanju eksterne mature, ciljevima i zadacima svih u esnika u tom procesu,	PZTZ	II-III. 2018
Izrada šifranika i baze podataka škola, u enika, predmetnih profesora i matorskih predmeta u cilju efikasnog prijavljivanja za polaganje mature, te planiranja mature i izvještavanja o rezultatima matorskih ispita	PZTZ	V. 2018
Izrada ispitnih materijala od strane Kantonalnih predmetnih komisija	KPK, PZTZ	IV -V. 2018
Izrada anketnih upitnika o zadovoljstvu provedbom mature	PZTZ	V.2018
Prijavljivanje u enika za matorski ispit za ispitni rok: juni 2018	PZTZ	IV. 2018
Unos i ažuriranje podataka	PZTZ	VI-V. 2018
Formiranje i obuka Školskih maturalnih komisija	PZTZ	VI-V. 2018
Formiranje liste dežurnih nastavnika na maturi i izrada uputstva o dežurstvu	PZTZ	IV-V. 2018
Formiranje liste ocjenjiva a i prate a obuka o ocjenjivanju	KPK	IV-V. 2018
Ispitni rok, juni 2018		
Izrada tri primjerka testova iz svih predmeta i Testa op eg znanja	KPK	V. 2018
Priprema spiskova u enika za polaganje mature	PZTZ	V. 2018
Tehni ka priprema i štampa testova za maturu	PZTZ	V. 2018
Priprema šifranika i na in šifriranja u enika i škola	PZTZ	V. 2018
Izvo enje Testa op eg znanja cca 1000 u enika	Testatori i dežurni nastavnici	V. 2018
Rad ocjenjiva a na ispravljanju testova	KMK i KPK	V. 2018
Dešifriranje radova i unos rezultata u bazu podataka,	PZTZ	V-VI. 2018
Objavljivanje rezultata testova	PZTZ	V. 2018
Razmatranje pristiglih žalbi i prigovora u enika	PZTZ	VI. 2018
Objavljivanje kona nih rezultata mature juni 2018	PZTZ	VI. 2018
Izvještaja o evaluaciji mature od strane u enika, nastavnika i testatora	PZTZ	VII.2018
Analiza rezultata mature KMK i izrada Izvještaja o realizaciji mature	PZTZ	VI-X. 2018
Konsultacije sa Agencijom predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje, MONKS, rektorom Univerziteta u Tuzli.	PZTK	Kontinuirano

Tabela 1: Dinamika i zaduženja, eksterna matura 2018.

Nakon donošenja plana aktivnosti, Pedagoški zavod TK je po eo sa planiranjem logisti ke podrške za materijalno i finansijsko obezbje enje:

- Obezbje enje auta za odvoz i dovoz ispitnog materijala,

- Nabavka papira
- Toneri za kopir aparate i drugi materijali.
- Ugovaranje i realizacija servisa za kopir aparate i td.
- Obezbjede vanje i servisiranje kamera za pra enje maturalih ispita.

Pripreme obezbje enja logisti ke podrške su bile uspješne i blagovremene, što je uticalo na uspješno provo enje eksterne mature.

2.2. Baza podataka

I ove godine je kao platforma za provo enje mature korištena web stranica www.ematura.pztz.ba specijalno formirana za kreiranje povoljnog okruženja za planiranje i izvo enje mature, te oglašavanja rezultata mature.

Baza podataka je pokazala svoje prednosti, na osnovu istraživanja me u u enicima – maturantima 2006-2018.godine, gdje je ovakvim pristupom obezbje ena funkcionalnija razmjena informacija, transparentnost, mogu nost brzog reagovanja na greške i na uspjeh na maturi putem podnošenja prigovora i td.

I ove godine, kada je u pitanju izrada ispitnih materijala, ra eno je na kvaliteti ispitnih materijala po pitanju validosti i pouzdanosti testova za polaganje Testa op eg znanja, kao eliminatornog ispita u maturalom ispitu.

Zahvaljuju i informati arima u PZTK, i ove godine, uspjelo se, upotrebom odgovaraju ih informati kih i softverskih alata, pripremiti nekoliko kombinacija testova sa istim zadacima, ali razli itih poredaka u postavci pitanja i odgovora, što je nedozvoljene radnje (prepisivanje) svelo na minimum. To i snimanje samog procesa maturalih ispita, drži kredibilitet i validnost mature na višem nivou.

Uz to, kada se uzme u obzir elektronsko itanje rezultata sa ocjenjiva kog lista, gdje je ljudski faktor u ispravljanju radova izbjegnuto, onda se može zaklju iti da validnost i kredibilitet rezultata mature ide uzlaznom putanjom, što je imperativ planera i implementatora mature. Postoje namjere i drugih predmetnih komisija (trenutno komisije za Geograafiju) da se rezultati itaju elektronski, što e zahtijevati odgovaraju u adaptaciju njihovih testova.

U rezultatima (Tabela 14) e se vidjeti kako je to imalo posljedice na prosje nu ocjenu na TOZ-u u odnosu na prošli period.

2.3. Matura u junskom roku 2018. godine

I ove godine su ispoštovani standardi da svi ispiti po injali u 10 sati, da u enici polažu testove u zajedni kim prostorijama (holovi škole, fiskulturne sale i dr.), tj. da svi u enici polažu maturu pod istim ili sli nim uslovima. Na osnovu iskustva iz prošlih godina i mogu nostima koje nudi baza podataka i temeljnoj analizi prijava u enika, uspjelo se napraviti plan za polaganje mature koji je bio smješten u 3 ispitna dana, što je optimalno. Na tabeli 2. su predstavljeni podaci o broju ispita po predmetima i školama.

Škole	Kombinacije Predmeta												
	MŠŠ Banovici.	MŠŠ Doboј-Istok.	Gimnazija «Mustafa Kamari » Gra anica.	Gimnazija «Mustafa Novali » Grada ac.	MŠŠ Kalesija.	MŠŠ » Musa azimCati » Kladanj.	Gimnazija Lukavac.	MŠŠ Šapna	MŠŠ Srebrenik.	Gimnazija «Ismet Mujezinovi » Tuzla.	Gimnazija «Meša Selimovi » Tuzla.	Gimnazija Živinice.	Ukupno
Test op eg znanja	21	20	50	86		21	23	15		69	98	44	447
BHS jezik-Engleski jezik		10	14	19			10					9	62
Fizika-Matematika	8		9	20		11	5			17	28	22	120
Hemija-Biologija	13	10	14	26		10		15		16	24	13	141
Geografija-Historija			13	21			8			36	18		96
Filozofija-Sociologija											28		28

Tabela 2. Broj ispita po školama i predmetima, juni 2018. godine

Sa Tabele 2 je vidljivo da je izbor u enika pojedinih izbornih predmeta realan, u skladu sa potražnjom na tržištu. Više od 58,38% maturanata je opredeljeno prema prirodno-matemati kim naukama, što je vidno druga ije od po etaka uvo enja eksterne mature.

To je dokaz da da je postignut cilj da se u enici opredeljuju spram svojih interesa i profesionalnih namjera, a manje spram težine izbornih predmeta, kako je to bilo na samom po etku uvo enja eksterne mature. Detaljnije kretanje izbora u enika u prošlom periodu se može vidjeti na Tabeli 15.

2.3.1. Raspored polaganja mature u op im gimnazijama TK maj – juni 2018. godine

TERMINI	ŠKOLE	Banovi i	Doboj Istok	MK Grada ac	MN Gra anica	Kalesija	Kladanj	Lukavac	Sapna	Srebrenik	IM Tuzla	MS Tuzla	Živnice	Ukupno
	TESTOVI													
I dan: srijeda 23.05.2018	Test op eg znanja	21	20	86	50	0	21	23	15	0	69	98	44	447
II dan: Srijeda, 30.05.2018	Matematika	8	0	20	9	0	11	5	0	0	17	28	22	120
	BHS jezik	0	10	19	14	0	0	10	0	0	0	0	9	62
	Filozofija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	28	0	28
	Bilogija	13	10	26	14	0	10	0	15	0	16	24	13	141
	Historija	0		21	13	0		8		0	36	18	0	96
	Njema ki jezik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
III. dan: Srijeda, 06.06.2018.	Fizika	8	0	20	9	0	11	5	0	0	17	28	22	120
	Engleski	0	10	19	14	0	0	10	0	0	0	0	9	62
	Hemija	13	10	26	14	0	10	0	15	0	16	24	13	141
	Sociologija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	28	0	28
	Geografija	0	0	21	13	0	0	8	0	0	36	18	0	96

Tabela 3. Raspored polaganja ispita po školama i predmetima

2.3.2. Broj vanjskih dežurnih nastavnika u izvo enju mature, maj – juni 2017.

Prema broju prijavljenih u enika izvršene su potrebe za angažovanjem vanjskih nastavnika. Obezbijedilo se da svi dežurni budu eksterni, kako bi se otklonuli subjektivni uticaji dežurnih nastavnika iz škola u kojima oni rade.

Tabela 4. sadrži broj dežurnih po školama i ispitnim danima. Testatori su imali zadatak da formiraju listu dežurnih iz reda nastavnika i saradnika iz mreže osnovnih škola, koriste i dobra iskustva iz dežurstva u postupku „male mature“. Ukupno je angažirano 75 dežurna nastavnika.

Zbog uštede u troškovima podrške maturi (gorivo, angažiranje vanjskih saradnika) Pedagoški zavod TK je sa inio raspored angažmana dežurnih nastavnika tako da troškovi budu minimalni (zajedni ki prevoz testatora i dežurnih).

Raspored polaganja sa spiskovima u enika po predmetima i u ionicama su na vrijeme odaslani školama, koje su, po uputstvu Kantonalne maturalne komisije (KMK), Školske maturalne komisije bile dužne da iste u ine u enicima vidljivim, zbog uo avanjai ispravljanja eventualnih propusta u izradi spiskova.

Raspored polaganja mature u op im gimnazijama TK, maj – juni 2018.godine

Termini polaganja testa	Predmet koji se polaže	Škole u kojima se polaže matura												
		Testatori												
		Banovi i	Doboj Istok	MK Gradac	MN Gradac	Kalesija	Kladanj	Lukavac	Sapna	Srebrenik	IM Tuzla	MS Tuzla	Živinice	Ukupno
		Testatori (PZTK, MON TK)												10
I dan: srijeda 23.05.2018	Test op eg znanja	21	20	86	50	0	21	23	15	0	69	98	44	447
BROJ DEŽURNIH		1	1	5	3	0	1	1	1	0	4	5	3	25
II dan: Srijeda, 30.05.2018	Matematika	8	0	20	9	0	11	5	0	0	17	28	22	120
	BHS jezik	0	10	19	14	0	0	10	0	0	0	0	9	62
	Filozofija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	28	0	28
	Bilogija	13	10	26	14	0	10	0	15	0	16	24	13	141
	Historija	0		21	13	0		8		0	36	18	0	96
	Njema ki jezik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BROJ DEŽURNIH		1	1	5	3	0	1	1	1	0	4	5	3	25
III. dan: Srijeda, 06.06.2018	Fizika	8	0	20	9	0	11	5	0	0	17	28	22	120
	Engleski jezik	0	10	19	14	0	0	10	0	0	0	0	9	62
	Hemija	13	10	26	14	0	10	0	15	0	16	24	13	141
	Sociologija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	28	0	28
	Geografija	0	0	21	13	0	0	8	0	0	36	18	0	96
BROJ DEŽURNIH		1	1	5	3	0	1	1	1	0	4	5	3	25

Tabela 4. Raspored polaganja ispita po školama i predmetima, zaduženja testatora i potrebe za dežurnim nastavnicima, matura 2018. godine

Zbog ušteta, dežurni su, po pravilu, uzimani iz reda nastavnika osnovnih škola „isprobanih dežurnih“ iz lokalne zajednice, koji su bili nominirani od zaduženih testatora iz PZTK, zaduženih za mrežu osnovnih škola, u op ini u kojoj je škola u kojoj se polaže matura. Pokazalo se da taj model dežuranja i izbor dežurnih dobro funkcionira.

2.3.3. Pregled kona nog uspjeha maturanata po školama u junskom roku 2018.

Škola	Broj maturanata	Polagali maturu	Prosje an uspjeh	Broj negativnih	Procent prolaznosti (%)
MSŠ Banovici	21	21	3,62	2	90,48
MSŠ Dobož-Istok	20	20	3,40	2	90,00
Gimnazija MKGra anica	50	50	3,96	1	99,00
Gimnazija MN Gradacac	86	86	3,85	8	90,70
MSŠ Kalesija	0	0	0	0	0
MSŠ Kladanj	21	21	2,90	5	76,19
Gimnazija Lukavac	23	23	4,09	1	95,65
MDŠ Sapna	15	15	1,60	9	40,00
MSŠ Srebrenik	0	0	0	0	0
Gimnazija IM Tuzla	69	63	3,05	10	84,13
Gimnazija MS Tuzla	98	97	3,70	7	92,78
Gimnazija Živinice	44	44	2,66	18	59,09
UKUPNO	447	438	3,45	63	85,61

Tabela 5. Pregled kona nog uspjeha maturanata po školama u junskom roku 2018. godine
Osjen ana polja pokazuju škole koje su ostvarile rezultate izvan prosjeka na nivou TK.

Predmet	Prijavljenih	Pristupili-Prosjek	Negat.	Dvica	Trica	etvorki	Petica
Test op eg znanja	447	442 3,58	5	47	146	175	69
Biologija	141	139 3,29	24	21	22	34	38
Bosanski - Hrvatski - Srpski jezik i književnost	62	62 4,18	0	3	10	22	27
Filozofija	28	27 3,67	0	4	7	10	6
Historija/Povijest/Istorija	95	86 3,30	1	13	37	29	6
Matematika	121	119 3,03	26	28	15	17	33
Engleski jezik	62	62 3,90	3	3	11	25	20
Fizika	121	120 4,08	9	8	16	19	68
Geografija/Zemljopis	95	88 3,16	8	15	32	21	12
Hemija/Kemija	141	138 3,88	8	15	23	31	61
Sociologija	28	27 4,52	0	1	1	8	17
Ukupno							
Prijavljenih	Polagalo	Prosje k	Negativnih	Dvica	Trica	etvorki	Petica
447	438	3,45	63	18	104	164	89

Tabela 6. Sumaran pregled prijava i rezultata za maturu po predmetima juni 2018. godine

Osjen ana polja pokazuju predmete ije proosje ne ocjene su ispod prosje ne ocjene na maturi. Ako pogledamo strukturu ocjena, može se vidjeti da je ona skoro idealna, jer ini prili no pravilnu raspodjelu u Gausovoj krivi, što govori o prili no visokoj pouzdanosti i kredibilitetu rezultata

eksterne mature. To može biti posljedica ozbiljnijeg pristupa u obezbje enju normalnih uslova za tetsiranje

Kako ne bilo zabune oko broja slabih ocjena u ukupnom (63) i pojedina nom (84), naglašavamo da je to posljedica odredaba lana 38. Pravilnika o maturu u op im gimnazijama TK, koji predvi a da se slaba ocjena iz izbornih predmeta, u utvr ivanju kona nog op eg uspjeha na maturi, može zamijeniti sa ocjenom dovoljan, ako je na Testu op eg znanja u enik dobio ocjenu vrlo dobar (4).

2.3.5. Pregled prosje nih ocjena po školama i predmetima, maj-juni 2018. godine

Predmeti Škole	Prosje na ocjena na maturi	Biologija	BHS jezik	Engleski jezik	Filozofija	Fizika	Geografija	Hemija	Historija	Matematika	Njema ki jezik	Sociologija	Test op eg znanja TOZ
MSS Banovi i	3,62	3,15	0	0	0	4,88	0	4,46	0	2,88	0	0	3,57
MSS Doboj-Istok	3,40	4,40	4,10	2,60	0	0	0	4,50	0	0	0	0	3,40
Gimnazija «M.Kamari » Gra anica	3,96	3,71	4,00	4,21	0	4,89	3,77	4,43	3,77	4,67	0	0	3,84
Gimnazija «Mustafa Novali » Grada ac	3,85	4,56	4,37	4,11	0	4,35	2,05	4,20	3,15	4,80	0	0	3,91
MSS «Musa azim atic» Kladanj	2,90	2,80	0	0	0	3,64	0	3,80	0	1,82	0	0	3,67
Gimnazija Lukavac	4,09	0	4,90	4,30	0	4,00	4,88	0	4,13	2,60	0	0	3,74
MSS Sapna	1,60	1,47	0	2,33	0	0	0	1,87	0	0	0	0	3,07
MSS Kalesija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MSS Srebrenik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gimnazija «Ismet Mujezinovi » Tuzla	3,05	2,69	0	0	0	4,18	3,33	3,81	3,07	2,53	0	0	3,31
Gimnazija «Meša Selimovi » Tuzla	3,70	3,88	0	0	3,67	4,18	2,83	4,33	3,17	3,04	0	4,52	3,61
Gimnazija Živinice	2,66	2,58	3,67	4,11	0	3,27	0	3,33	0	2,00	0	0	3,09
Prosjeak po predmetima.....:	3,45	3,29	4,18	3,90	3,67	4,08	3,16	3,88	3,30	3,03	0	4,52	3,58

Tabela 7. Pregled prosje nih ocjena po školama i predmetima, juni 2018.

Na tabeli 7. su predstavljeni rezultati mature po predmetima i školama. Polja sa crvenim ocjenama predstavljaju škole koje su ostvarile rezultate iznad prosjeka uspjeha za predmete na nivou kantona. Lako je vidjeti koje škole imaju najviše nadprosje nih ocjena (gimnazija Grada ac i Gra anica). Te škole imaju težak zadatak da održe visok kvalitet, a ostale da definišu strategije za popravljane rezultata na slijede oj maturi.

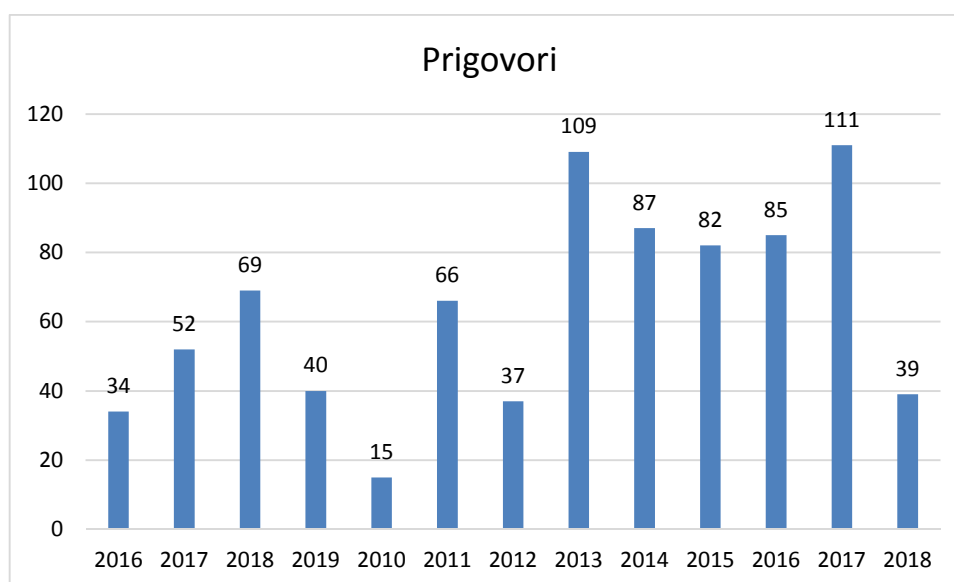
2.3.6. Sumaran pregled podnesenih i riješenih prigovora na ocjene testova sa mature Juni 2018, po predmetima i školama TK

Pregled i vrednovanje testova je ura eno u prostorijama Pedagoškog zavoda TK. Test op eg znanja je obra en pomo u softvera skeniranjem odgovaraju ih ocjenjiva kih listova, koji su bili u prilogu TOZ-a. Ovakav na in se pokazao veoma efikasnim, sa manjim brojem grešaka u pregledanju, ime je smanjen broj prigovora na ocjenu. Svi prigovori su riješeni u veoma, zakonskom roku. Pregledom uzroka i prirode prigovora, može se zaklju iti, da postoje ne namjerne greške u: prebrojavanju bodova, kad su u pitanju izborni predmeti, ili zamjeni ocjenjiva kih listova, te pogrešno prenošenje odgovora u ocjenjiva ki list. Mogu nost podnošenja prigovora je jedna od najbitnijih komponenti mature, ime se kod u enika gradi osje aj za kriti nost, samokriti nost, samopotvr ivanje, poduzetnost, pravednost, borba argumentima i td.

Naziv predmeta	Škole												Ukupno	
	MS Tz	Banovi i	Dobojski	Srebrenik	IM Tz	Gracanica	Gradac	Živinice	MŠŠ Sapna	Kladanj	Kalesija	Sapna		Lukavac
BHS													1+	1+
Biologija						1-	1-	4-						6-
Engleski jezik			1-			1+								1+ 1-
Filozofija			1+											1+
Fizika	1+				1-	1+								1- 2+
Geografija	2 -					1+	1-							3-1+
Historija	1+													1+
Hemija			1+		1+									2+
Matematika	1-2+				4-			2+					1+	5-5+
Test općeg znanja	2+1-					1+	1+ 1-	1-2+						7+2-
Ukupno.....:	3-4+		1-2+		5-1+	1-3+		4-2+					2+	19-20+ Σ39

Tabela 8. Pregled prijava i prigovora, **Legenda:** „+“ - prigovor opravdan, - - prigovor bez osnova)

Uvidom na Graf 1, vidljivo je da je broj prigovora znatno manji u odnosu na prošle dvije godine. To je rezultat ozbiljnog pristupa u izradi, dežurstvu i naročito ocjenjivanju testova.

Graf. 1. Pregled broja prigovora na maturama 2006 – 2018. godine

Uenicima koji su podnijeli prigovore su pružene sve potrebne informacije. Nakon uvida u rad, mogli su se uvjeriti u (ne)opravdanost svog prigovora na ocjenu i zahtjeva za ponovni pregled rada. Time je ocjenjivanje i realizacija prigovora, iako veliki teret komisijama, bilo u funkciji učenja i razvoja u njihovih poželjnih kompetencija.

Ocjenjiva i za izborne predmete su bili članovi Kantonalnih predmetnih komisija, u kojima su najmanje dva predstavnika Univerziteta. Rješavanje prigovora su radili članovi komisija po

dogovoru i na poziv Koordinatora za maturu. Uo eno je da je bilo manje nepreciznosti u formulacijama zadataka, što je rezultiralo smanjenju broja prigovora u enika.

2.4. Vanredni junski rok

Kao i prošlih godina, i ove je bilo slučajeva da nekoliko učenika nisu mogli pristupiti maturi, zbog opravdanog izostanka sa prostora BiH i bolesti. Nastavljena je praksa da se takvim učenicima omogući polaganje mature u vanrednom roku. Kako bi izbjegli nepotrebne komplikacije u realizaciji ispita u pojedinačnim slučajevima, Kantonalna maturalna komisija je, na osnovu člana 16. Pravilnika o polaganju mature u općim gimnazijama TK („Službenim novinama TK“, broj 3/06) i Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o maturi u općoj gimnaziji broj 10/1-34-345/08 od 17.01.2008. godine, te Izmenama Pravilnika o maturi u općoj gimnaziji TK broj: 10/1-38-011972/13 od 06.06.2013. godine, donijela Odluku br: 21/1-38-16021-2/18, od 06.06.2017. godine, na koju je nadležno ministarstvo dalo Saglasnost broj 10/1-38-016041/18 od 06.06.2018. godine, a kojom se Kantonalnoj maturalnoj komisiji nalaže da organizira vanredni rok za polaganje mature. KMK je 06.06.2018. godine odredila termine za održavanje vanrednog roka za polaganje eksterne mature.

Termini polaganja maturalnih testova-vanredni rok	Predmeti iz kojih se polažu ispiti
petak, 08.06.2018.	Test općeg znanja
I dan, utorak 12.06.2018.	Matematika, BHS jezik i književnost, Hemija, Geografija, Filozofija
II dan, četvrtak, 14.06.2018.	Fizika, Biologija, Historija, Engleski jezik, Sociologija

Tabela 9. Dinamika polaganja mature u vanrednom junskom roku 2018. godine

Pravo polaganja ispita su imali svi ostali maturanti koji su za to imali uslov, dakle i oni koji nisu položili ispite u junskom redovnom roku.

2.4.1. Analiza rezultata mature po predmetima sa vanrednog junskog roka 2018. g.

Rezultati mature po predmetima sa vanrednog junskog roka 2018. g.

Predmet	Prijavljenih	Završili	Prosjek	Negat.	Dvica	Trica	etvorki	Petica
Test općeg znanja	10	8	3,25	0	0	6	2	0
Biologija	26	24	2,79	0	9	11	4	0
Filozofija	1	1	3,00	0	0	1	0	0
Historija/Povijest/Istorija	7	5	4,2	0	0	0	4	1
Matematika	24	24	2,79	0	10	9	5	0
Engleski jezik	2	2	2,00	0	2	0	0	0
Fizika	9	8	2,00	0	8	0	0	0
Geografija/Zemljopis	15	13	3,92	0	0	2	10	1
Hemija/Kemija	9	8	2,00	0	8	0	0	0
Sociologija	1	1	3,00	0	0	1	0	0
Ukupno								
Prijavljenih	Završili		Prosjek	Neg.	Dvica	Trica	etvorki	Petica
70	65		2,77	0	25	31	8	1

Tabela 10. Sumaran pregled prijava i rezultata za maturu po predmetima za vanredni junjski rok 2018.

Predmeti Škole	Prosje na ocjena na	Biologija	BHS jezik	Engleski jezik	Filozofija	Fizika	Geografija	Hemija	Historija	Matematika	Njema ki jezik	Sociologija	Test op eg znanja TOZ
	MSŠ Banovi i	3,50	4,00	0	0	0	0	0	0	0	4,00	0	0
MSŠ Dobo- Istok	2,50	0	2,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gimnazija «M. Novali » Grada ac	3,25	3,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gimnazija «M.Kamari » Gra anica	3,00	3,00	0	0	0	0	4,00	2,00	4,00	0	0	0	3,50
MSŠ Kalesija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MSŠ «Musa azim atic» Kladanj	0	3,00	3,00	0	0	2,00	0	0	0	2,33	0	0	0
Gimnazija Lukavac	2	0	0	0	0	2,00	0	0	0	0	0	0	0
MSŠ Sapna	2,11	1,47	0	0	0	0	0	1,87	0	0	0	0	0
MSŠ Srebrenik	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0
Gimnazija «Ismet Mujezinovi » Tuzla	3,21	3,60	0	0	0	2,00	3,75	0	4,25	3,50	0	0	3,25
Gimnazija «Meša Selimovi » Tuzla	0	0	0	0	3,00	2,00	4,00	0	0	2,40	0	3,00	3,00
Gimnazija Živinice	0	2,80	0	0	0	2,00	0	2,00	0	2,73	0	0	3,00
Prosje k po predmetima.....:	2,77	2,79	3,00	2,00	3,00	2,00	3,92	2,00	4,20	2,79	0	3,00	3,25

Tabela 11. Pregled kona nog uspjeha maturanata po školama u vanrednom junjskom roku 2018.

U gornjim tabelama su prikazani detaljniji podaci o op em uspjehu u enika na maturi po školama i po predmetima.

Kako je vidljivo ve ina u enika (93%) na vanrednom roku su bili uspješni, što im je omogu ilo da na vrijeme pristupe postupku prijavljivanja na konkurs za upis na fakultete Univerziteta u Tuzli i druge univerzitete u zemlji i inozemstvu. Za avgustovski rok je ostalo još 5 maturanata, koji nisu položili maturu.

2.5. Avgustovski rok 2018. godine

Maturski ispiti u avgustovskom roku su održani u prostorijama Pedagoškog zavoda Tuzla u terminu od 20-24.08.2018. godine po rasporedu kako je na donjem pregledu (Tabela 12).

Tom prilikom je su polaganju popravnog ispita pristupili svi prijavljeni u enici (5 u enika). Termini polaganja maturskog ispita je uskla en sa dinamikom prijema dokumenata i prijemnih ispita na Univerzitet u drugom upisnom roku.

Pedagoški zavod TK je, zajedno sa Kantonalnom maturalnom komisijom, uspio izvršiti sve tehni ke pripreme i obaviti ispit u skladu sa dinamikom i bez tehni kih propusta. Nakon analize prijava kandidata, ustanovljeno je e se matura polagati u ovom roku Test op eg znanja i još 6 izborna predmeta.

Polaganje mature je organizirano i provedeno u tri dana (Tabela 12).

Termini polaganja maturalnih testova	Predmeti iz kojih se polažu ispiti
ponedeljak, 20.08.2018.	Test općeg znanja
I dan , srijeda, 22.08.2017.	BHS jezik i književnost, Filozofija, Matematika, Biologija, Historija
II dan, petak 24.08.2018.	Engleski jezik, Hemija, Sociologija, Geografija, Fizika

Tabela 12. Dinamika polaganja mature u avgustu 2018. godine

2.5.1. Analiza rezultata mature po predmetima sa avgustovskog roka 2018.

Predmet	Prijavljenih	Završili	Prosjek	Negat.	Dvica	Trica	etvorki	Petica
TOZ	2	2	3,50	0	1	0	0	0
Biologija	2	2	3,50	0	0	1	1	0
Historija	2	2	3,50	0	0	1	1	0
Fizika	1	1	2,00	0	1	0	1	0
Geografija	3	1	2,00	0	1	0	0	0
Hemija	2	2	3,50	0	0	1	1	0

Prijavljenih	Završili	Prosjek	Negativnih	Dvica	Trica	etvorki	Petica
5	5	3,20	0	0	4	1	0

Tabela 13. Sumaran pregled prijava i rezultata za maturu po predmetima za avgustovski rok 2018.

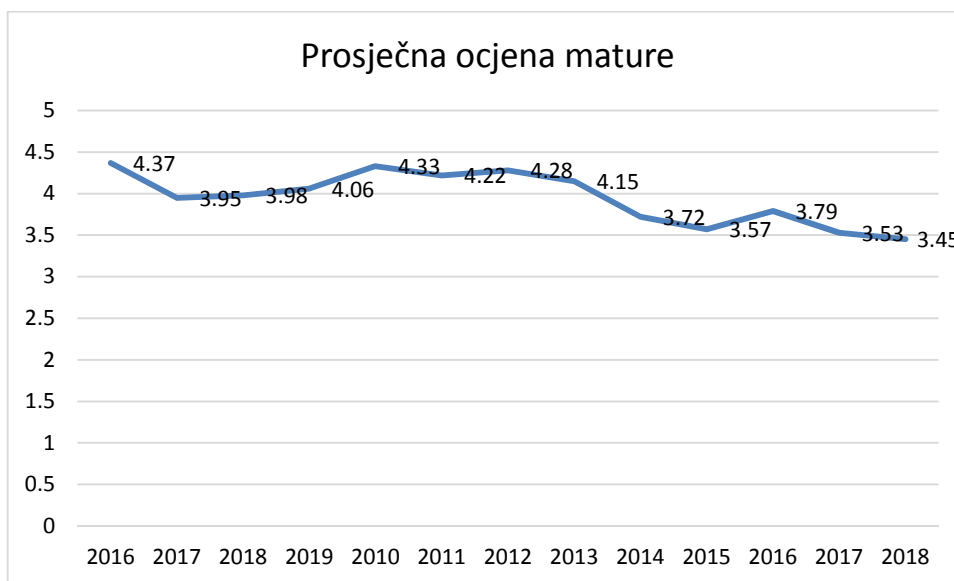
Konstatujemo da su svi prijavljeni u enici – maturanti pristupili polaganju mature, koje je obavljeno pravovremeno, u odnosu na termine 2. ciklusa prijemnih ispita na Univerzitet.

3. UPORE IVANJE REZULTATA NA MATURAMA OD 2006 – 2018. GODINE (JUNSKI ROK)

3.1. Pregled podataka sa matura 2006-2018. godine

Uvidom u izvještaje o polaganju mature, koji se radio za sve provedene mature od 2006. godine pa sve do danas, moguće je napraviti sumarni pregled podataka o svim atributima izvještaja. Komparativna analiza pokazuje kretanje rezultata mature u odnosu na svih dvanaest godina.

Evidentan je pad prosječne ocjene sa mature i ona je nešto manja u odnosu na prošlu godinu i to sa 3,53 došlo na 3,45, što je, u odnosu na prosjek dosadašnjih matura (3,95), manje za 10,6%. Razloge stabilizacije prosječne ocjene treba tražiti u politici izrade testova i efikasnije organizacije eksternog dežuranja i praćenja.

Graf 2. Pregled prosječnih ocjena mature 2006 - 2018. godine

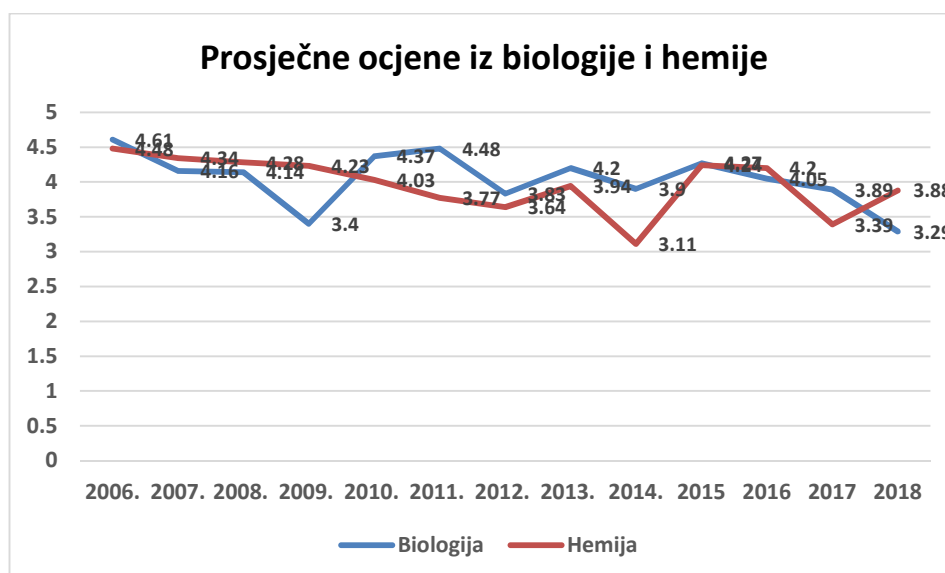
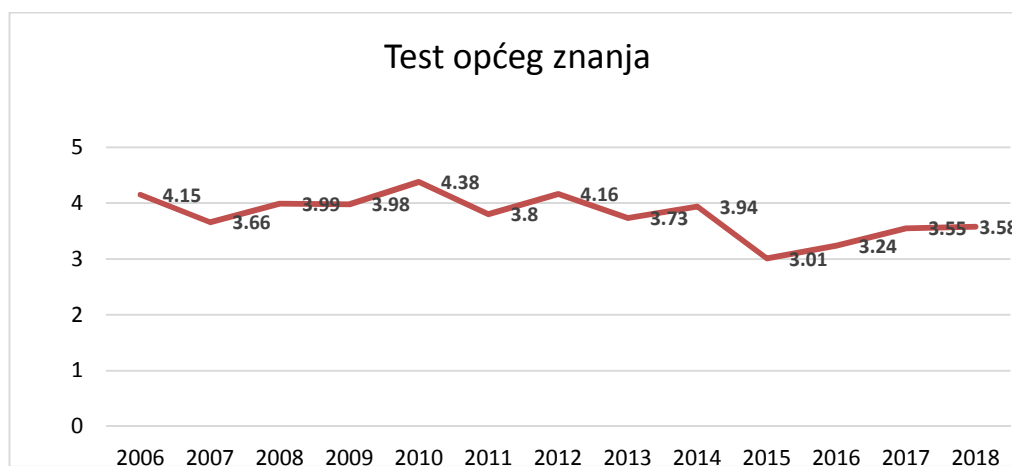
3.2. Uporedni pokazatelji prosječnih ocjena TOZ i svih izborih predmeta, 2006-2018.

U nastavku se navode grafički prikazi kretanja prosječnih ocjena predmeta po pojedinim izbornim grupama. Prosječna ocjena sa Testa općeg znanja je za 0,03 veća u odnosu na prošlu godinu, što se, gledajući i ukupno kretanje prosječne ocjene, pokazuje da ocjene na TOZ imaju realnu tendenciju kretanja (oko 3,50), što može značiti da je stepen validnosti rezultata TOZ-a prilično realan.

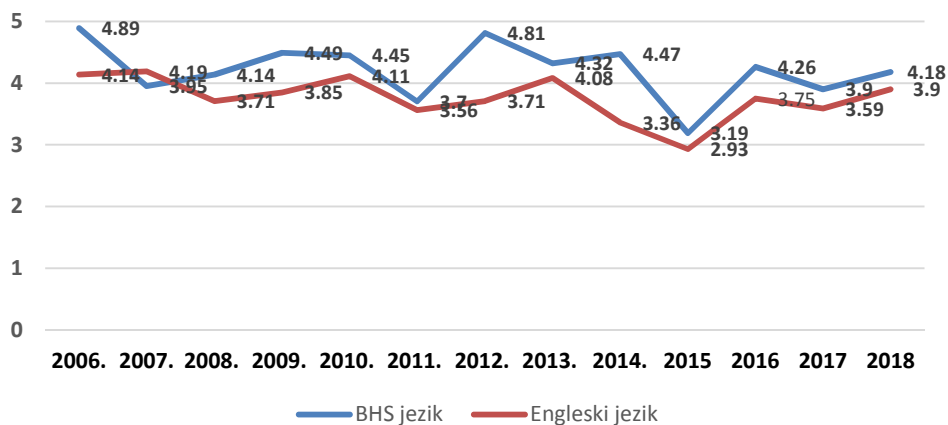
Ovo može biti rezultat adekvatnog pristupa u izradi više grupa testova, sa različitim kombinacijama odgovora, angažiranje spoljnih dežurnih, upotreba kamera prilikom polaganja testova. To je, između ostalog, znatno umanjilo broj devijantnih pojava u regularnosti testiranja, kao i broj prigovora.

Eksterna matura TK	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Broju enika	921	959	1029	951	989	966	753	877	1181	1181	880	620	447
Pristupilo	897	941	1023	944	988	956	746	871	1171	1165	848	615	438
Prosje na ocjena mat	4,37	3,95	3,98	4,06	4,33	4,22	4,28	4,15	3,72	3,57	3,79	3,53	3,45
Prolaznost (%)	99,52	99,72	99,02	99,15	99,90	99,96	99,06	96,33	98,98	98,20	93,40	93,00	85,62
Broj prigovora u enika	34	52	69	40	15	66	37	109	70	82	85	111	39
Prosje na ocjena održanih matura po predmetima													
Test op eg znanja	4,15	3,66	3,99	3,98	4,38	3,80	4,16	3,73	3,94	3,01	3,24	3,55	3,58
Biologija	4,61	4,16	4,14	3,40	4,37	4,48	3,83	4,20	3,90	4,27	4,05	3,89	3,29
Maternji jezik	4,89	3,95	4,14	4,49	4,45	3,70	4,81	4,32	4,47	3,19	4,26	3,90	4,18
Engleski jezik	4,14	4,19	3,71	3,85	4,11	3,56	3,71	4,08	3,36	2,93	3,75	3,59	3,90
Filozofija	4,50	4,77	3,57	4,66	3,53	3,45	3,77	4,10	3,50	3,47	4,26	3,89	3,67
Fizika	4,65	4,49	3,62	3,76	4,33	4,51	4,09	3,43	3,91	4,10	4,32	3,43	4,08
Geografija	4,49	4,51	4,56	4,58	4,26	4,47	4,30	4,27	3,84	4,01	3,59	3,09	3,16
Hemija	4,48	4,34	4,28	4,23	4,03	3,77	3,64	3,94	3,11	4,24	4,20	3,39	3,88
Historija	4,56	3,64	3,26	3,61	4,59	4,45	4,40	4,19	3,94	4,14	4,09	4,12	3,30
Matematika	4,52	4,27	4,40	4,18	4,37	4,14	4,22	3,73	3,88	3,35	3,36	3,10	3,03
Njema ki jezik	4,65	3,62	3,79	2,45	4,64	3,10	3,84	4,80	-	-	-	-	-
Sociologija	3,97	4,38	4,07	4,67	4,72	4,68	4,84	4,66	4,82	3,58	3,20	3,92	4,52

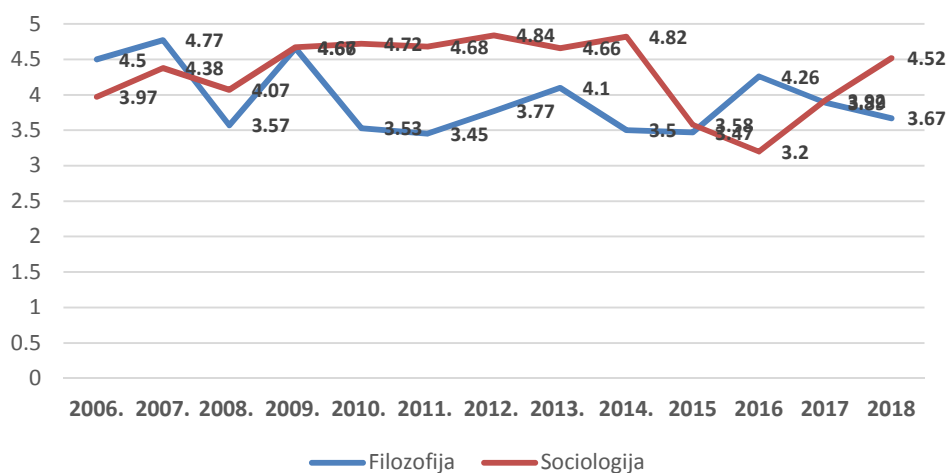
Tabela 14. Sumaran pregled rezultata sa obavljenih matura, maj-juni 2006 – 2018. godine

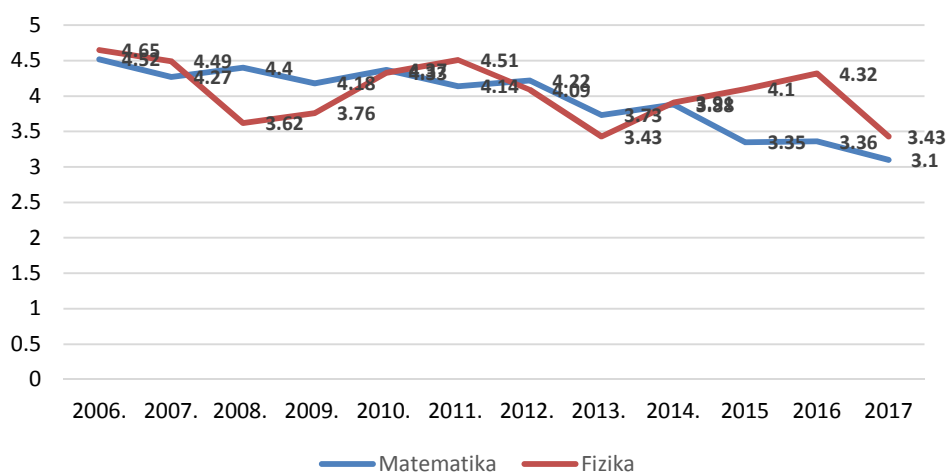
Prosječne ocjene iz BHS jezika i književnosti i engleskog jezika

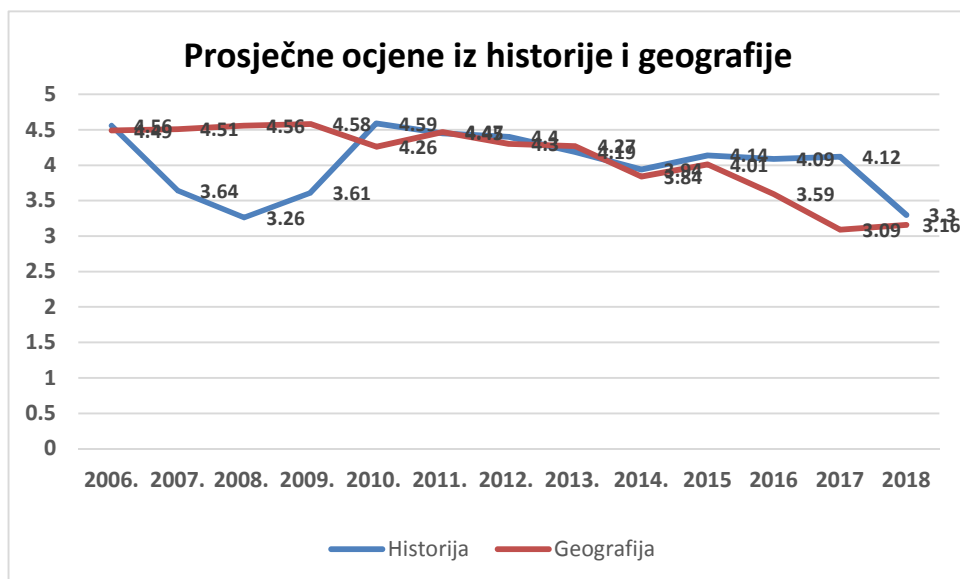

Prosječne ocjene iz filozofije i sociologije

Prosječne ocjene iz matematike i fizike

Grafovi 3: Grafovi sa prosje nim ocjenama na TOZ-u i izbornim predmetima matura 2006 - 2018.

Sa Grafova 3 se vidi da 6 od 10 predmeta imaju ve u vrijednost prosje ne ocjene nego prošle godine. To se naro ito odnosi na porast prosje ne ocjene iz hemije (3,39 na 3,89), jezika, fizike (3,43, na 4,08) i sociologije (3,92 na 4,52). Kod ostalih izbornih predmeta je došlo do neznatnog pada vrijednosti prosje nih ocjena. Najve i pad u prosje noj ocjeni su kod biologije (4,89 na 3,29), historija (4, 12 na 3,30). Test op eg znanja je doživio pove anje samo za 0,03, što ini dobar indikator kvaliteta mature, s obzirim da se testovi ispravljaju elektrinskim putem, skeniranje ocjenjiva kih listova.

Stanje u kretanju prosje nih ocjena, trebaju biti poticaj predmetnim komisijama da razmotre uzroke rasta/pada prosje ne ocjene izborih predmeta na zajedni kim sastancima sa predmetnim nastavnicima i da, nakon toga, poduzmu odgovaraju e mjere poboljšanja ispitnih materijala.

Prosje na ocjena TOZ za period 2006-2018. je 3,46, a ove godine je 3,58 što je više za 2,46%.

Prosje na ocjena mature za period 2006 -2018 je 3,87, a ove godine je 3,45 što je, u odnosu jna prosjek, manje za 10,85%.

Vidljivo je da prosje na ocjena mature ve a od TOZ za 0,41. To govori da prosje na ocjena mature tijesno prati prosje nu ocjenu sa TOZ-a, što zna i da je postignut zavidan stepen validnosti rezultata eksterne mature.

Sa tabela o rezultatima i prosje nim ocjenama mature po školama mogu e je bilo vidjeti raspon izme u najuspješnijih i škola sa najslabijim rezultatima mature.

- 2006. opseg uspjeha: $4,62 - 3,46 = 1,16$
- 2007. opseg uspjeha: $3,83 - 3,28 = 0,55$
- 2008. opseg uspjeha: $4,19 - 3,55 = 0,64$
- 2009. opseg uspjeha: $4,38 - 3,11 = 1,27$
- 2010. opseg uspjeha: $4,57 - 3,93 = 0,64$
- 2011. opseg uspjeha: $4,31 - 3,32 = 0,99$
- 2012. opseg uspjeha : $4,51 - 2,82 = 1,69$

- 2013. opseg uspjeha: $4,28 - 2,17 = 2,11$
- 2014. opseg uspjeha: $4,45 - 2,27 = 1,18$
- 2015. opseg uspjeha; $4,00 - 2,43 = 1,57$
- 2016. opseg uspjeha; $4,00 - 2,94 = 1,06$
- 2017. opseg uspjeha: $4,25 - 2,19 = 2,06$
- 2018. opseg uspjeha: $1,60 - 4,09 = 2,49$

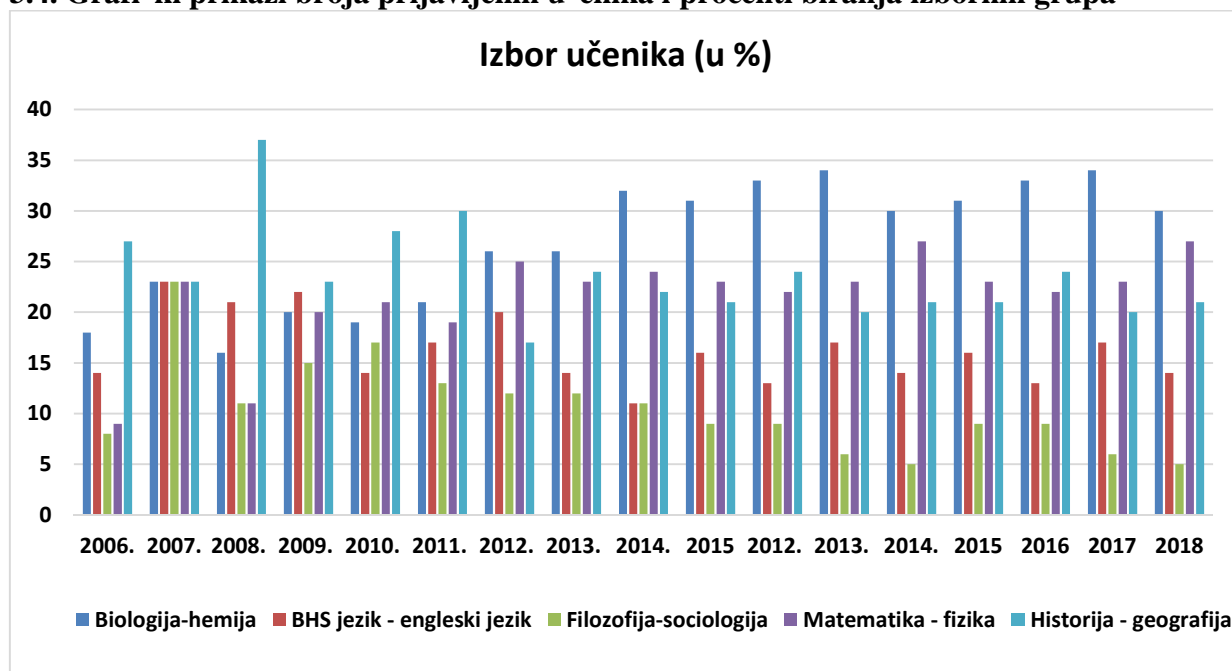
I dalje postoji velika razlika u prosje nim ocjenama mature u gimnazijama/gimnazijskim odjeljenjima TK (tabela 7). Podaci govore da se taj debalans stvara ve nekoliko godina zbog slabih rezultata u istim školama TK. Ovo treba biti poticaj nadležnim da se pokrene pitanje analize kvaliteta rada u tim odjeljenjima, kao pitanje donošenje mjera za njihovo poboljšanje.

3.3.Kretanje broja izbora po predmetima od strane u enika

Eksterna matura	2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		2011.		2012.		2013.		2014.		2015.		2016.		2017		2018		
Izborni predmeti	921		959		1029		944		989		966		753		871		1181		1181		880		620		447		
	Br. U.	%	Br. U.	%	Br. U.	%	Br. U.	%	Br. U.	%	Br. U.	%	Br. U.	%	Br. U.	%	Br. U.	%	Br. U.	%	Br. U.	%	Br. U.	%	Br. U.	%	
Biologija	163	18	221	23	166	16	188	20	192	19	206	21	195	26	222	26	376	32	372	31	288	33	211	34	141	30	
BHS jezik	229	14	187	19	220	21	205	22	135	14	162	17	154	20	126	14	135	11	187	16	111	13	103	17	62	14	
Engleski jezik	116	13	117	12	177	17	183	19	113	11	152	16	129	17	121	14	135	11	187	16	111	13	103	17	62	14	
Filozofija	73	8	71	7	114	11	143	15	171	17	121	13	88	12	105	12	127	11	104	9	77	9	36	6	22	5	
Fizika	81	9	59	6	117	11	191	20	212	21	187	19	186	25	197	23	280	24	267	23	193	22	145	23	120	27	
Geografija	214	23	246	26	387	38	217	23	279	28	290	30	130	17	212	24	263	22	251	21	211	24	125	20	96	21	
Hemija	138	15	167	17	154	15	188	20	192	19	206	21	195	26	222	26	376	32	372	31	288	33	211	34	141	30	
Historija	246	27	261	27	376	37	217	23	279	28	290	30	130	17	212	24	263	22	251	21	211	24	125	20	96	21	
Matematika	125	14	136	14	134	13	191	20	212	21	187	19	186	25	197	23	280	24	267	23	193	22	145	23	120	27	
Njema ki jezik	62	7	73	8	57	6	22	2	22	2	10	1	25	3	5	0,57	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sociologija	108	12	86	9	156	15	143	15	171	17	121	13	88	12	105	12	127	11	104	9	77	9	36	6	22	5	

Tabela 15. Sumaran pregled broja izbora predmeta sa obavljenih matura maj-juni 2006 – 2018. godine

3.4. Grafi ki prikazi broja prijavljenih u enika i procenti biranja izbornih grupa

Graf. 4. Pregled procenata zastupljenosti izbora u enika izbornih grupa, 2006 – 2018. godine

Podaci na Graf 4. Pokazuju da se visok trend interesa za prirodno matemati ku grupu izbornih predmeta zadržao i ove godine. Broj u enika koji su izabrali prirodno matemati ke grupe je i ove, kao i prošle godine 57%, s tim što je ove godine nešto ve i interes za matemati ko podru je od biologije i hemije, što može nagovještavati da se polako smanjuje izražen interes za usmjerenje prema zdravstveoj i medicinskoj struci.

I ove godine je izostalo u eš e maturanata na testu iz njema kog jezika. Me utim, podaci govore da je skoro tre ina maturanata, kao i prošle godine, polagalo njema ki jezik kroz Test op eg znanja. Dakle, veliki broj njih je uz grupu biologija-hemija, uzimali njema ki jezik, kao tre i izborni predmet, što govori o tržišnom ponašanju u enika.

Generalno, može se konstatirati da raspodjela izbora u enika izbornih predmeta ide u prilog tvrdnji da se u enici opredeljuju za izborna podru ja u skladu sa afinitetima i potrebama tržišta, jer je snažniji interes u enika za predmetnim grupama, koje podržavaju hod prema tehni kim i medicinskiim usmjerenjima i zanimanjima. Ve duži niz godina, ne stoji tvrdnja da se u enici opredjeljuju za „lakše“ predmete. I pored toga, u gimnazijama TK i dalje treba puno raditi na ja anju svijesti o pravovremenoj profesionalnoj orijentaciji, u skladu sa afinitetima i potrebama u enika i potrebama tržišta rada kako u zemlji tako i van nje. Komparativna analiza po predmetima e biti provedena od strane Kantonalnih premetnih komisija, što e imati za cilj ujedna avanje kriterija i eventualna intervencija na Kataloge znanja i obim ispitnih materijala. Evidentno je da odre en broj u enika nije uspio slušati željene izborne predmete, zbog lobiranja od strane drugih predmetnih nastavnika, i nedovoljnog broja za formiranje izborne grupe.

4. IZVJEŠTAVANJE O REZULTATIMA MATURE

Kantonalne predmetne komisije su pravovremeno izvršile ispravljanje radova i podaci su odmah uneseni u bazu podataka na www.ematura.pztz.ba. Kvalitet pristupa bazi podataka sasvim korektno. Proces izvještavanja je, uveliko, poboljšan zahvaljujući i Uputstvu o realizaciji eksterne mature (www.ematura.pztz.ba), gdje su regulirani kanali komunikacije i odgovornost, te procedure u izvođenju svih aktivnosti u eksternoj maturi. Dakle, prijavljivanje za polaganje mature i izvještavanje o rezultatima sa održanih ispita je izvedeno putem platforme na web stranici Pedagoškog zavoda - www.ematura.pztz.ba. Uenicima su mogli pristupiti bazi podataka i vidjeti rezultate nakon ispravljanja radova koje je urađeno u rekordnom roku, 24 sata nakon završetka ispita. Ovakav način objavljivanja je naišao na odobravanje svih uesnika. Po istraživanju koje je provedeno među uenicima, velika većina uenika je koristilo internet u funkciji obavještanja o rezultatima sa polaganja mature. I škole su koristile bazu podataka na internetu jer su lako mogli printati Zapisnike o polaganju mature, koji se bili prateći dokument Uvjerenja o završenom općem obrazovanju. Taj dokument je važan, kao dokaz u postupku priznavanja rezultata mature na univerzitetima u Sloveniji, Austriji, Njemačkoj i t.d.

5. ANALIZA ISTRAŽIVANJA KOD UENIKA MATURENATA OPĆIH GIMNAZIJA, PROFESORA I SAVJETNIKA IZ PZTK O PROVEDENOJ Maturi U JUNU 2018. GODINE

Pedagoški zavod TK je, nakon svake obavljene mature od 2006 - 2017. godine vršio istraživanje među uenicima u procesu polaganja mature. Ta praksa je nastavljena i u slučaju mature obavljene u juni 2018. godine. Kao i uvijek, i sada je cilj bio da se dobiju relevantni podaci i mišljenja direktnih uesnika u ovom procesu, te o stepenu njihovog zadovoljstva sa ukupnom organizacijom, procedurama, dokumentima, te sadržajem testova i zadataka.

U cilju poboljšanja postupaka i procedura ove, kao i prošlih godina, je izvršeno istraživanje među uenicima, nastavnicima i savjetnicima/tetstovima iz Pedagoškog zavoda TK i saradnika kako bi se skupile relevantne povratne informacije sa primjedbama, sugestijama i prijedlozima mjera za poboljšanje validnosti i kredibiliteta eksternog vrednovanja uenika i dostignuća na kraju gimnazijskog školovanja.

Dakle, u istraživanju je zadovoljen princip triangulacije: jedan upitnik na tri fokus grupe. Validnost istraživanja će biti pojačano sa pogledom direktora škola u kojima se obavljala matura, koji su zamoljeni da naprave izvještaj o obavljenoj maturi sa aspekta organizacije iste sa nivoa škole.

Ukupno je anketirano 118 uenika što je 26,39 % od ukupnog broja uenika, 43 profesora što je približno 21,50 % od ukupnog broja angažiranih profesora u procesu izvođenja mature, te 7 od ukupno 10 tetstora. Od poslanih 10 poziva za Izvještaj, nijedan direktor/ca gimnazije se nije odazvao na davanje svog mišljenja o cjelokupnom procesu mature sa aspekta školske organizacije, što je neprihvatljivo.

Obuhvaćeni su ispitanici iz 10 gimnazija ili odjeljenja gimnazija pri MSŠ-ma TK. Nije bilo maturanata u općim gimnazijama u Srebreniku, Kalesiji, a izostali su upitnici iz Lukavca.

Upitnici (u prilogu) su se sastojali iz 11 pitanja sa mogućim opcijama za odgovore, ali i sa mogućnošću otvorenih odgovora. U narednom tekstu će prikazati rezultate anketiranja uenika, profesora i savjetnika po pitanjima i iz njihovih odgovora davati moguće zaključke i sugestije.

Evo strukture odaslanih i primljenih upitnika po školama.

Broj Anketnih Listi a	Škole														Ukupno	od ukupnog br. (447) i cca 200 n.
	MSŠ Banovi i	Doboj-istok	Gimnazija Gradac	Gimnazija Gradanaica	MSŠ Kalesija	MSŠ Kladanj	Gimnazija Lukavac	MSŠ Sapna	MSŠ Srebrenik	Gimnazija «I. M» TZ	Gimnazija «M. S» TZ	Gimnazija Živinice	Savjetnici	Ukupno		
U enici																
Poslano	7	5	15	20	-	10	14	5	-	14	25	20		135	30,20%	
Vra eno	7	5	15	21	-	10	-	5	-	11	24	20		118	26,39 %	
Profesor																
Poslano	3	3	6	6	-	4	5	3	-	7	10	7		54	27 %	
Vra eno	1	2	5	4	-	4	-	3	-	7	9	8		43	21,5 %	
Savjetnici																
Poslano														10	10	83,33%
Vra eno														8	8	80,00%
Direktor																
Poslano														10	100%	
Vra eno														0	-	

Tabela 16: Broj anketnih listova za u esnike procesa izvo enja mature 2018. godine

Na **prvu grupu tvrdnji**, ispitanici su reagovali na slijede i na in:

I. Up e o eksternoj maturi...	Nivoi slaganja	U enici		Profesori		Testatori	
		broj	%	broj	%	Broj	%
1. Svi a mi se ovakav na in polaganja mature.	nikako	37	31	2	5	-	-
	pomalo	22	19	8	19	-	-
	uglavnom	29	25	13	30	2	25
	dobro	23	19	9	20	4	50
	veoma	5	4	4	9	1	13
2. Na ovakav na in izlazim iz gimnazije sa ve im fondom znanja.	nikako	12	10	2	5	-	-
	pomalo	21	18	9	20	-	-
	uglavnom	39	33	13	30	4	50
	dobro	20	17	9	20	3	40
	veoma	17	14	4	9	-	-
3. Pripremanje mature emi/im pomo i u polaganju prijemnog ispita na fakultet	nikako	24	20	1	2	-	-
	pomalo	24	20	7	18	1	13
	uglavnom	24	20	13	30	1	13
	dobro	20	17	6	15	3	40
	veoma	29	25	10	21	2	25

Slobodni komentari ispitanika

U enici	Nastavnici	Tetstori
<p>Vjerujem da je ve ina u ila par dana prije mature, koliko je znanja ostalo, pokazat e se u narednom period.</p> <p>Mislim da externa matura oboga uje i obnavlja naša znanja, a to nam treba.</p> <p>Zato se školujemo da postanemo bogatiji i bolji ljudi.</p> <p>Polaganje mature nam doprinosi više znanja, uz to emo lakše položiti prijemni ispit , a koristit e nam kroz život.</p> <p>Ne pomaže svakome, jer smo neki bili primorani upisati odre ene izborne predmete, zbog manjka u enika za neku drugu grupu izbornih predmeta.</p> <p>Mislim da nam externa matura nije potrebna (3).</p> <p>Što se ti e prijemnog samo oduzima vrijeme za koje bi se mogli pripremati.</p> <p>Nije prilago ena zahtjevima I potrebama u enika, te svake godine sve više gubi smisao.</p> <p>Smatram da je matura neophodna za pripreme za upis na fakultet.</p> <p>Me utim bodovi i ocjene se ne gledaju na upisu.</p> <p>Gubljenje vremena, jedino se isplati ukoliko izborni predmeti se poklapaju sa traženim predmetima na faxu. Ovo je samo dodatni stres, upitna je svrha ocjenjivanja tokom 4 godine.</p>	<p>Nije potrebno ovakvo ispitivanje</p> <p>Djeca se malktretiraju jer nema nekog zna aja</p> <p>Podržavam ovakav na in mature</p> <p>Stari na in mature je bio bolji, manje stresan, aa u inkovitiji</p> <p>Izgubio se smisao eksternog ocjenjivanja</p> <p>Dobro je što su obuhva ena pitanja iz svih predmeta</p> <p>Problem je u pripremi mature, jer ne postoje katalozi</p> <p>S obzirom da ne uti e na upis na fakultet, onda je nepotrebna</p> <p>Ne može se na osnovu jednog ispita odrediti kvaliteta i znanje u enika.</p>	<p>Povesti ra una o pravilnom izboru izbornih predmeta.</p> <p>Neki od modela provjere treba da postoji.</p> <p>Potrebno je možda mijenjati neke forme zadatalka</p> <p>Raditi još na smanjenju eventualnih grešaka u testu (TOZ).</p>

Komentar 1:

Pokazatelji iz istraživanja govore da je preko 69% u enika prihvatila ovakav na in polaganje mature, što je za 14% više nego prošle godine. Preko 62% u enika i oko 66% profesora smatra da je ovakav vid mature dobar put za uspješniju prohodnost u viši nivo obrazovanja, dok je prošle godine taj procenat bio nešto ve i.

Ispitanici se slažu da matura donosi više znanja kod u enika, te da je treba valorizovati prilikom upisa na fakultet, stalno je poboljšavati, naro ito kada se radi o njenoj validnosti. Iz odgovora u enika je vidljivo da se treba više raditi na kvalitetnijem informisanju, smanjenju stresa, ve oj transparentnosti, unaprijed poznatim pravilima, poznatim fondom pitanja u Katalozima, kako bi nepoznanica bilo što manje i uspjeh postao ve i.

II. U postupku polaganja mature u junskom roku 2016. godine sam imao/la slijede e iskustvo:	Nivoi slaganja	U enici		Profesori		Testatori	
		broj	%	broj	%	Broj	%
4. Matura je tehni ki dobro organizirana	nikako	8	7	-	-	-	-
	pomalo	8	7	3	7	1	13
	uglavnom	37	31	11	26	5	62
	dobro	38	32	14	33	2	25
	veoma	24	21	11	26	-	-
5. Pitanja su bila u skladu sa pre enim gradivom	nikako	10	8	-	-	-	-
	pomalo	17	14	4	9	2	25
	uglavnom	40	34	10	23	3	42
	dobro	25	21	18	42	2	25
	veoma	28	24	4	9	1	13

6. Zadaci/pitanja su, po mom mišljenju, bila....	lagana	2	2	-	-	-	-
	rješivi	20	16	5	12	2	25
	srednje teška	66	56	19	44	4	50
	teška	20	16	7	16	2	25
	preteški	8	7	3	7	-	-

Slobodni komentari ispitanika

U enici	Nastavnici	Tetstori
<p>Iz biologije, slike trebaju biti u boji.</p> <p>Test iz historije nije bio dobro odštampan (2), ve ina pitanja nije bila iz kataloga po kojem su se profesori pripremali.</p> <p>Ko je u io i spremao se, znao je. TOZ je io e bio rješiv (2), no biologija I matematike nije bio prilago en NPP-u skoro nikako.</p> <p>U suštini nije mnogo teško, ali je zamaraju e sjediti 3 sata i raditi.</p> <p>Pitanja iz informatike se ne podudaraju sa pre enim gradivom.</p> <p>Što se ti e zadataka i pitanja, nisu morali biti tako detaljni jer je nemogu e da se u enici sjete svog gradiva do u detalj.</p> <p>Fizika bila puno teška.</p>	<p>Svaki izborni predmet koji ima katalog I kojeg se KPK pridržava može se položiti bez problema.</p> <p>U enicima treba omoigu iti upotrebu formula I jednostavnijih digitrona, jer znanje formula napamet, nije mjerilo znanja.</p> <p>Postaviti na web stranicu Zavoda katalog sa pitanjima iz svih predmeta bar godinu dana prije polaganja ispita. (2)</p> <p>Zadaci iz pojedinih predmeta preteški.</p> <p>U enici ostanu po 3 sata, a na nekim predmetima 15 min.</p> <p>Formule iz fizike se nisu vidjele ili se vidi polovina formule.</p>	<p>Kada se printaju testovi nakon prvog primjerka provjeriti imali kakvih grešaka, pa onda nastaviti sa štampanjem ostalih testova.</p> <p>Bilo je tehni kih grešaka u testovima iz Historije I fizike (formule)</p>

Komentar 2:

Zadovoljstvo sa organizacijom mature je prikazano na donjoj tabeli. Evidentno da su u esnici u maturi zadovoljni sa tehni kom organizacojom mature. Rast zadovoljstva je naro ito kod u enika.

	2018	2017	2016	2015
U enici	84	75	78	60
nastavnici	85	98	89	67

Tabela17. Frekvencija potvrđnih odgovora na konstataciju da su zadovoljni sa tehni kom organizacijom mature.

Kada je u pitanju uskla enosti pitanja sa NPP-om, omjer pozitivnih odgovora pokazuje da je zadovoljstvo po ovom atributu: Pitanja su bila u skladu sa pre enim gradivom, u blagom rastu kod u enika.

	2018	2017	2016	2015
U enici	79	70	74	27
nastavnici	74	80	86	52

Tabela 18. Frekvencija potvrđnih odgovora na konstataciju da su Pitanja su bila u skladu sa pre enim gradivom

Ispitanici zamjerili moko tehni kih grešaka u testovima, težinom testova iz nekih predmeta, naro ito u TOZ, što, po njihovom mišljenju, treba biti op e znanje.

Što se ti e težine ispitnih pitanja, stanje je slijede e. Intenzitet stavova na atribut: da su pitanja bila teška ili veoma teška, je prikazan na donjoj tabeli.

	2018	2017	2016	2015	2014	2013

<i>U enici</i>	23	26	25	46	65	62
<i>nastavnici</i>	23	29	20	39	75	73

Tabela 19. Frekvencija potvrđenih odgovora na konstataciju da su pitanja bila teška i veoma teška

Zna ajno je znati da više od pola u enika (56%) smatra da su zadaci bili srednje teški.

Godina	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
U enici	2	0,82	2	3,69	10,5	7	13	27	21	30	29	30
Nastavnici	0	0	2	0	5,97	3	6	3	7	10	12	9

Tabela 20. Frekvencija potvrđenih odgovora na konstataciju da su pitanja bila lagana (u %)

Na gornjoj tabeli su prikazani podaci o frekvenciji odgovora ispitanika na tvrdnju da su pitanja bila lagana. Ovi podaci trebaju poslužiti kantonalnim organima da reagiraju i dodatno rade na nivoima zahtjevnosti zadataka, kroz uvo enje pitanja po nivoima zahtjeva ishoda.

III. Za vrijeme maturalnih ispita	Nivoi slaganja	U enici		Profesori		Testatori	
		broj	%	broj	%	Broj	%
7. Bili su povoljni uslovi za rad	nikako	1	1	-	-	-	-
	pomalo	8	7	1	2	-	-
	uglavnom	20	17	6	14	1	13
	dobro	33	28	15	35	3	34
	veoma	56	47	15	35	4	50
8. Dežurni nastavnici su dobro obavljali svoj posao	nikako	6	5	-	-	-	-
	pomalo	7	6	1	2	-	-
	uglavnom	9	8	3	7	-	-
	dobro	32	27	16	37	2	25
	veoma	63	53	18	42	6	75
9. Neki dežurni nastavnici su pomagali uenicima u rješavanju zadataka.	nikako	75	64	26	60	8	100
	pomalo	27	23	4	9	-	-
	uglavnom	4	3	-	-	-	-
	esto	3	3	2	5	-	-
	veoma	3	3	1	2	--	-
10. U informisanju o rezultatima mature sam koristio/la www.ematura.pztz.ba	nikako	6	5	-	-	1	13
	pomalo	1	1	1	2	-	-
	uglavnom	17	14	7	16	2	25
	esto	14	12	9	21	1	12
	veoma	78	66	18	42	2	25
11. Ovakav na in oglašavanja rezultata mi je prihvatljiv	nikako	5	5	-	-	-	-
	pomalo	4	4	-	-	-	-
	uglavnom	14	12	10	23	-	-
	esto	27	23	5	12	2	25
	veoma	63	53	23	53	6	75

Slobodni komentari ispitanika

U enici	Nastavnici
<p>Predugo se rezultati ekaju. Mislim da se ovakav na in treba prekinuti, jer ne donosi nikakve rezultate, samo stress. Nisam dobio mail sa rezultatima. Zadovolna sam sa svim testovima i na inom organizacije. Prednost je što u enici imaju dovoljno vremena da razmisle i riješe zadatke</p>	<p>Možda bi, ipak, trebalo voditi ra una o pravu na privatnost informacija Nemamo informaciju o pomaganju dežurnih nastavnika. Smanjiti broj dežurnih, jer djeca osjeaju dodatni pritisak. Npr. na jedan razred od 20 u enika dovoljno su 2 dežurna. U ionice su bile pretople, ali je to problem naše škole (Sapna), a ne PZ. Dobili smo informaciju da su, recimo, u nekim školama poput Gra anice dežurni nastavnici dosta pomagali u enicima, jer mi je to u enica te škole to i prenijela. esto se stavljaju primjedbe što dežurni nastavnici pomažu što smatram da nije u redu. Trebalo bi, po tome, angažovati policajce.</p>

Komentar 3:

Na donjoj tabeli je prikazano zadovoljstvo u enika i nastavnika, te savjetnika sa injneicim da su uslovi za vrijeme polaganja mature bili povoljni.

Godina	2018	2017	2016	2015	2014.	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
U enici	92	78	89	80	81	84	92	90	88	88	87	74
Nastavnici	84	80	94	85	90	71	90	97	93	93	78	97
Savjetnici	97	100	100	70	100	100	100	100	100	100	100	100

Tabela 18. Frekvencija potvrđenih odgovora na tvrdnju da su uslovi bili povoljni (u %)

Rezultati istraživanja govore da je za ve inu ispitanika bio povoljan ambijent za polaganje mature, te da je zadovoljstvo ispitanika ja e nego prošle godine (tabela 18.). Isto tako, 88% ispitanih u enika i 85% nastavnika smatra da su dežurni nastavnici dobro obavili svoj posao.

Što se ti e dežurstva nastavnika, broj onih koji misle da su dežurni pomagali je skoro, na nivou prošle godine, kad su u pitanju u enici..

Godina	2018	2017	2016	2015	2014
U enici	6	4	10	5	11
Nastavnici	7	15	8	12	19

Tabela 21. Frekvencija potvrđenih odgovora na atribut da su dežurni nastavnici pomagali u enicima. (u %)

To pokazuje da i dalje treba raditi na podizanju svijesti nastavnika – dežurnih da profesionalno urade svoj posao. Za kvalitet i regularnost ispita, tražiti više odgovornosti od testatora, dežurnih nastavnika, lanova Školskih maturálnih komisija.

Na donjoj tabeli su prikazani podaci o postotcima u enika koji koriste internet platformu www.ematura.pztz.ba) za informisanje oko rezultata mature.

Godina	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
U enici	92	76	92	78	97	82	89	70	62	70	80	62	63

Tabela 22. Frekvencija potvrđenih odgovora da u enici koriste oglašavanje putem interneta.

Ve ina u enika koristi bazu podataka na www.pztz.ba i www.ematura.pztz.ba za dobivanje informacija oko provo enja eksterne mature. Ovakav na in iskazivanja transparentnosti prihvatljiv za ve inu u enika. .

Godina	2018	2017	2016	2015
U enici	88	76	90	77

Tabela 23. Frekvencija potvrđenih odgovora da je u enicima prihvatljivo oglašavanje putem interneta.

Dakle, ve ina prihvata komunikaciju i oglašavanje preko internetske platforme, mada ima i onih koji smatraju da se na ovakav na in zadire u privatnost u enika (ove godine 5%, 2017. godine, 3%, 2016-5% , 2015- skoro 17%). To je znak da i dalje treba poboljšavati kvalitet informisanja što je re eno i u slobodnim komentarima. Data je mogu nost ispitanicima da predlože aktivnosti i mjere za poboljšanje procesa eksterne mature, u svim njenim segmentima.

4. Predlažem da se u budu oj maturi urade slijede a poboljšanja:	
U enici kažu:	Profesori kažu:
<p>Trebaju biti teža pitanja. Prekinuti ovakav na in mature (2). Trebna napraviti katalog pitaja za TOZ i izborne predmete iz kojih e se praviti ispitni testovi.(7) Omogu iti upotrebu digitrona na TOZ-a (7). TOZ treba da ispituje samo op e znanje I kulturu, pa strože mjere nisu potrebne, jer proizvode samo kontraefekat (2). Ne vidim svrhu mature, ako mse ne uzima pri upisu na univerzitet. Postaviti osnovne formule iz matematike/fiz. u okviru testova (2). Sve je u redu i korektno.(7) Neka vam je sretno u budu nosti, ovo je za mene jedno lijepo iskustvo I izlazim iz ove škole sa ogromnim znanjem. Ve i broj bodova, manje pitanja. Da se na vrijeme šalju obavijesti (upotreba digitrona i druge promjene u sistemu). (3) Organizovati radionice, gdje bi se u enici zajedno pripremali za polaganje, pogotovo TOZ. Da eksterna matura bude povezana sa gradivom za prijemni ispit na fakultet. Da se matura uvede na državnom nivou I da bude relevantna za upis na fakultet. Napraviti skripre svih mogu ih pitanja za sve predmete. Lakši testovi sa više zaokruživanja (2). Ne mu ite nas više?! Držite se implementiranog gradiva u školama, a ne planiranog. Neka testove prave profesori iz srednjih škola, a ne sa fakulteta. Pazite na greške u testovima i tokom pregledanja. Razmislite o svrsi eksterne mature. Da se termini polaganja mature i pripremne nastave na fakultetima ne poklapaju. Možda neki drugi na in polaganja mature, jer ovo je stresno. Da se ne polažu svi predmeti na TOZ, nego možda: BHS, mat., eng., fiz., bio. , hem., hist., geo. Da se prvih 5 zadataka dodanih ove godine na izbornoj matematici budu op eg tipa, jer pove ava mogu nost da se dobije 2, smanjuje se mogu nost da se dobije 5. Ukidanje ili mature ili prijemnog ispita. Ukinuti izborne predmete, jer nisu zastupljeni u svim gimnazijama u BiH. Da zadaci iz izbornih predmeta budu malo lakši.</p>	<p>Da se više sara uje sa profesorima, da se ne izmišljaju kojekakva pitanja koja realno u životu djeci ne e trebati. Eksterno testiranje svake godine iz svih predmeta po razredima Napraviti pravi katalog, a ne svake godine ubacivati I dodavati što stvara zabunu kod u enika.(2) Formule da budu dostupne, jer je prevazi ena zabrana njihove upotrebe. Katalozi da budu dostupni za sve predmete i pravovremeno ih obavijesti Uskladiti vrijeme polaganja npr matematika i fizika se radi po 3 sata,a ostali predmeti po 20 min. Da se kod pripreme kataloga za pripremu eksterne mature više kontaktiraju i angažuju predmetni profesori kako bi se gradivo i ispšoitni sadržaji što više prilagodili maturantima i bili jasniji, jer predmetni profesori najbolje poznaju NPP, kao i realizaciju istog. Pitanja treba precizno formulirati, itko pisati, ne sastavljati rije i. (2) Držati se kataloga iz Historije, striktno se držati kataloga, što u posljednjih par matura nije slu aj. Katalozi treba da budu u septembru 2018. godine. Da se prihvati za upis na fakultet, ina e je besmisleno (3). Uraditi jedan cjelokupan katalog sa svim pitanjima te predmete koji se polažu ubaciti u isti kao za osnovne škole. (2) Definisati pitanja po nivoima (niži, srednji I viši). (2) Napraviti polaganje za juedan dan za sve predmete – jedan test. Ujedna iti na nivou države. Prilagoditi težinu pitanja svim u enicima. Ostati dosljedan i korektan. Lakša i konkretna pitanja. Ukinuti ovakav vid polaganja. Ništa ne bih mijenjala – odli na priprema za prijemni. Ili je ukinuti ili da bude kako treba i da nešto vrijedi. Poja ati monitoring u enika da se ne može desiti da svi u enici dobiju odli ne ocjene. Da su pitanja usglušena sa npp-OM.</p>
<p>Savjetnici kažu: Prijedlog da sematura održi u jednoj sedmici. Umjesto u tri dana, provesti za jedan dan za sve predmete kroz test od npr 60 pitanja, ili barem je smjestiti u 2 dana. Da umjesto ocjena, u enici dobiju rezultate u procentima (2), odnosno da u enik ne može propasti. Iz engleskog jezika da se izbacii slušanje, (ili razdvojiti slušanje) dok se ne stvore uslovi. (tehni ki). Kod fizike treba ostaviti više prostora kod samih zadataka za izradu. Sve formule i konstante pripremiti kao priru nik za testatore. Izbje i lijepljenje šifri nego uvesti system kao u osnovnim školama. Poboljšati tehni ke osobine modela testova (jasnost, postupnost pitanja u tetsovima). Raditi sa nastavnicima i u enicima u toku pripreme za mature.</p>	

6. ZAKLJU CI I PREPORUKE:

Dobiveni podaci iz istraživanja, uz rezultate mature, posluži e da se izvedu zaklju ci i preporuke koji mogu biti poticaj odgovornim faktorima u planiranju i provo enju mature.

1. Maturalni organi:

Kantonalna maturalna komisija (KMK) treba:

- pokrenuti aktivnost za poboljšanje ispitnih Kataloga, uskla ivanjem sa NPP za op u gimnaziju. Katalozi trebaju uzeti u obzir upotrebu matrice za kreiranje testova sa fokusom na širi asortiman tipova zadataka, uklju uju i nivoe i vještine,
- poja ati odgovornost u esnika u procesu mature i to regulisati u Pravilnik,
- Pokrenutu inicijativu za izmjenu Pravilika o mature u op oj gimnaziji u TK, pretvoriti u promjene u smjeru uklju ivanja svih tipova gimnazija i izmjena u formiranju zaklju nih ocjena mature,
- ostvariti kontakt sa KPK i utvrditi obavezu o poboljšanju kvaliteta testova (TOZ i izborni predmeti), vode i ra una o primjedbama u enika koji se odnosi na dvosmislenost, odgovore sa dopunama, obimom poticajnih materijala (tekstovi u testovima za engleski jezik). Predvidjeti testove sa upotrebom razli itim tipovima zadataka (alternativni, više lani izbor, opuna, prisje anje, “uljezi”, logi ki nizovi i td.),
- pokrenuti aktivnost na izradi Kataloga svih tipova ispitnih pitanja, po oblastima i nivoima, kako bi bilo omogu eno u enicima i nastavnicima kvalitetnija priprema za mature,
- nastaviti poboljšanje transparentnosti, validnosti i kvaliteta rezultata mature,
- inicirati obuku za KPK o izradi testova na bazi matrice, uklju uju i i upotrebu šireg asortimana tipova zadataka
- inicirati obuke za dežurne nastavnike,
- pokrenuti aktivnost za poboljšanje web platforme u cilju dobivanja kvalitetnijih statisti kih pokazatelja po raznim filterima,
- dati podršku u procesu sjedinjavanja mature u op im gimnazijama i srednjim tehni kim i stru nim školama,
- uklju iti se u kreiranje procedura za priznavanju rezultata eksterne mature u pogledu prijemne politike na Univerzitet,
- poboljšati tehni ki kvalitet testova sa verifikacijom, kako bi se izbjegle materijalne greške na testovima,
- pokrenuti inicijativu za izmjene Pravilnika o polaganju mature, u smislu sagledavanja mogu nosti promjene izbora izbornih predmeta u polaganju mature (zahtjevi u enika).

Kantonalne predmetne komisije (KPK), u skladu sa obavezama iz Pravilnika o mature u op oj gimnaziji i na osnovu rezultata provedenog istraživanja, trebaju:

- analizirati rezultate mature sa akcentom na testove izbornih predmeta, ali i na Testu op eg znanja, vode i ra una o primjedbama ispitanika da na njemu trebaju biti op e, a ne posebno znanje, bez pitanja koji su predmet obrade na izornoj nastavi,
- prije izvo enja mature, regulisati upotrebu pomo nih sredstava na ispitima (digitron, karte, Mendeljejev sistem elemaneta i td.),
- u kreiranje testova uklju iti šematski pristup, koji je baziran na temamam iz Kataloga, nivoima ishoda, strukturi zadataka kokji podržavaju poželjne kompetencije i zahtjeve od prepoznavanja gradiva, do rješavanja problema.

- poraditi na kvalitetu testova vode i razna o raznolikosti tipova zadataka, kvalitetu zadataka, ponudi nivoa otežanih ishoda, smanjenja grešaka u postavkama zadataka (dvosmislenost odgovora, korektnost u postavkama, egzistenciji tačnih odgovora i td),
- izbjegavati pitanja koja protežiraju faktografska znanja, a raditi na pitanjima koja su povezana sa praktičnim situacijama, favorizirati upotrebljiva znanja,
- raditi na ujednaavanju težine i količine zadataka u testovima i definisanju potrebnog vremena za izradu testova, kao i definisanju približno istog vremena za rješavanje testova.
- sprečavanje pojave da se ispitni materijali i ispitna pitanja ne nalaze u Katalogu i NPP-u predmeta općih gimnazija (sastanci KPK i predmetnih nastavnika),
- pokrenuti aktivnosti za izradu poboljšanih Kataloga ispitnih materijala za pojedine izborne predmete, baziranih na ishodima, nivoima i širem asortimanu tipova zadataka,
- poboljšaju proces ispravljanja radova, te da se održi ili nastavi trend smanjenja broja progovor učenika na ocjenu.

Školske maturalne komisije (ŠMK) trebaju:

- aktualizirati proces o profesionalnoj orijentaciji učenika na stručnim tijelima škole u skladu sa njihovim željama, afinitetima i potrebama, sa ciljem smanjivanja broja učenika, koji izaberu “neadekvatne izborne grupe”, u odnosu na prirodu željenog fakulteta,
- inicirati stručna tijela škole da izborne predmete izvode najuspješniji nastavnici, a ne kao dopuna norme nastavna. Škole trebaju više povesti razna o izboru najpovoljnijih kadrova za izvođenje izborne nastave, uključujući i, gdje je to moguće, uticaj učenika prilikom tog izbora,
- raditi na pravovremenom i kvalitetnom obavješćavanju i informiranju učenika o svim pitanjima oko planiranja i izvođenja mature u svim fazama,
- obezbijediti dobre uslove za polaganje mature u zajedničkim prostorima,
- kamere za snimanje toka mature, obezbijediti i za izborne predmete, time se smanjiti pojava zloupotrebe i upotrebe nedozvoljenih radnji i sredstava.

2. Obrazovne vlasti:

Uvesti eksternu maturu za sve srednje škole, kako učenici općih gimnazija ne bi bili diskriminirani (postupak je već u toku).

Zbog jačanja stepena validnosti i kredibiliteta mature, treba raditi na poboljšanju i to:

- kroz povećanje broja ispitnih kombinacija, kako bi se predupredile mogućnosti zloupotrebe za vrijeme polaganja mature,
- upotreba isključivo zajedničkih prostora za polaganje mature,
- uvođenje više vanjskih dežurnih nastavnika, te
- korištenje kamera za snimanje toka polaganja mature za sve ispite, a ne samo Test općeg znanja.

Po mišljenju ispitanika u provedenom istraživanju, potrebno je završiti proces priznavanja rezultata mature na upisu na univerzitet kroz zakonska rješenja u Zakonu o visokom obrazovanju (rješenjima u važećem zakonu je predviđeno neka vrsta valorizacije prilikom upisa na fakultet, ali i dalje ostaje prijemni ispit, što nije bila osnovna zamisao prilikom uvođenja eksterne mature).

Planirati kvalitetnije finansijsko i materijalno/logističko obezbjeđenje realizacije mature.

Angažman članova kantonalnih maturlnih organa utvrditi pravnim aktima nadležnog ministarstva, u svrhu povećanja odgovornosti i kvaliteta njihovog rada. U tom smislu, sagledati mogućnost za priznavanje rada -školskog administratora za mature.

U članu 98. Zakona o visokom obrazovanju je predviđena valorizacija rezultata mature u srednjim školama prilikom upisa na fakultet. Primjena je predviđena od školske 2018/2019. godine. U toku je izrada podzakonskih akata, kojima se reguliše polaganje eksterne mature i u drugim tipovima gimnazija i srednjim tehničkim školama.

Na kraju, ovaj dokument može poslužiti Kantonalnim organima kao poticaj i pomoć u sačinjavanju sopstvenih analiza sa ciljem poboljšanja i otklanjanja nedostataka koji su u navedenom istraživanju evidentirani.

Također, Stručnom vijeću u Pedagoškog zavoda, te nadležnom ministarstvu, sugestije i primjedbe iz ovog Izvještaja, mogu poslužiti kao poticaj za inoviranje postupaka i procedura u cilju poboljšanja i podizanja na viši nivo validnosti eksterne mature.

Visokoškolske ustanove bi trebale vidjeti šansu da se eksternom maturom podiže kvaliteta budućih studenata i stvaranjem uslova za kvalitetniji rad na prvoj (i drugim) godini/maturaciji.

U svakom slučaju, ovakav vid mature, po mišljenju svih njenih aktera u istraživanju, nema alternativu, jer je postao dio kulture u općem obrazovanju TK. Ovaj proces treba i dalje nastaviti razvijati, gdje je, od svih elemenata obrazovnog procesa na TK, potrebno aktivnije učestvovati i kvalitetnija podrška. Ulaganje u obrazovanje kako bi se ostvario bolji kvalitet izlaznih rezultata je ulaganje u kvalitetnije obrazovanje i prosperitetniju budućnost društvene zajednice, uopće.

Eksterna matura, koja se provodi u našem obrazovnom sistemu omogućava povratne informacije i nekoliko značajnih indikatora o uspješnosti općeg obrazovanja u TK, što čini realnu i naučno zasnovanu osnovu za kreiranje stalnih poboljšanja ostalih elemenata obrazovnog sistema

KOORDINATOR MATURE:

dr.sc. Hariz Agić, vanr.prof.

Prilozi**UPITNIK ZA UČENIKE**

Naziv Škole: _____

Dragi/e učenici/ce,

u proteklom periodu imali ste priliku polagati testove iz eksterne mature. Molimo Vas da iznesete svoje mišljenje, kao najvažnijih učenika u ovom procesu o kvalitetu izvedene mature, što će nam biti od neprocjenjive vrijednosti za poboljšanje procedura, pristupa i sadržaja procesa izvođenja eksterne mature za Vaše mlade kolege/ce. Molimo Vas da zaokružite po jedan odgovor na postavljene tvrdnje sa kojom se najviše slažete.

Unaprijed Vam zahvaljujemo na iskrenim odgovorima.

I	Uopće o eksternoj maturi....					
1.	Sviđa mi se ovakav način polaganja mature.	nikako	pomalo	uglavnom	dobro	veoma
2.	Na ovaj način izlazim iz gimnazije sa većim fondom znanja.	nikako	pomalo	uglavnom	dobro	veoma
3.	Pripremanje za maturu je pomoćno u polaganju prijemnog ispita na fakultet.	nikako	pomalo	uglavnom	dobro	veoma

Slobodan komentar:

II	U postupku polaganja mature u junskom roku 2018. godine sam imao/la slijedeće iskustvo:					
4.	Matura je tehnički dobro organizovana	nikako	pomalo	uglavnom	dobro	veoma
5.	Pitanja su bila u skladu sa prethodnim gradivom	nikako	pomalo	uglavnom	dobro	veoma
6.	Zadaci/pitanja na maturi su bili/a.....	lagani	mogli su se svi riješiti	srednje teški	teški	preteški

Slobodan komentar:

III	Za vrijeme obavljanja maturalnih ispita.....					
7.	Bili su povoljni uslovi za rad	nikako	pomalo	uglavnom	dobro	veoma
6.	Dežurni nastavnici su dobro obavili svoj posao	nikako	pomalo	uglavnom	dobro	veoma
7.	Neki dežurni nastavnici su pomagali učenicima u rješavanju zadataka.	nikako	pomalo	uglavnom	esto	veoma
8.	U traženju rezultata sam koristio/la www.ematura.pztz.ba	nikako	pomalo	uglavnom	esto	veoma
9.	Ovakav način oglašavanja rezultata za mene je prihvatljiv	nikako	pomalo	uglavnom	dobro	veoma

Slobodan komentar: _____

IV. Predlažem da se u budućoj maturi urade slijedeća poboljšanja

Navedite prijedloge za poboljšanje:

Hvala na pomoći i saradnji.

UPITNIK ZA NASTAVNIKE

Naziv Škole: _____

Poštovani/a kolega/ce,

u proteklom periodu imali su naši gimnazijalci uimali priliku polagati testove iz eksterne mature. Molimo Vas da iznesete svoje mišljenje o kvalitetu izvedene mature, što će nam biti od neprocjenjive vrijednosti za poboljšanje procedura, pristupa i sadržaja procesa izvođenja eksterne mature u budućnosti. Molimo Vas da zaokružite po jedan odgovor na postavljene tvrdnje sa kojom se najviše slažete. Unaprijed Vam zahvaljujemo na iskrenim odgovorima.

I Uopće o eksternoj maturi...						
10	Ovakav način polaganja mature mi je prihvatljiv.	nikako	pomalo	uglavnom	dobro	veoma
11	Na ovaj način, učenici izlaze iz gimnazije sa veoma dobrim znanjem.	nikako	pomalo	uglavnom	dobro	veoma
12	Pripremanje za maturu je veoma teško i u polaganju prijemnog ispita na fakultet.	nikako	pomalo	uglavnom	dobro	veoma

Slobodan komentar: _____

II U postupku polaganja mature u junskom roku 2018. godine sam imao/la slijedeće iskustvo:						
13.	Matura je tehnički dobro organizovana	nikako	pomalo	uglavnom	dobro	veoma
14.	Pitanja su bila u skladu sa prethodnim gradivom	nikako	pomalo	uglavnom	dobro	veoma
15.	Zadaci/pitanja na maturskim ispitima, po mojim saznanjima, su bili/a.....	lagani	mogli su se svi riješiti	srednje teški	teški	preteški

Slobodan komentar: _____

III Za vrijeme obavljanja maturskih ispita.....						
7.	Bili su povoljni uslovi za rad	nikako	pomalo	uglavnom	dobro	veoma
15.	Dežurni nastavnici su dobro obavili svoj posao	nikako	pomalo	uglavnom	dobro	veoma
16.	Neki dežurni nastavnici su pomagali učenicima u rješavanju zadataka.	nikako	pomalo	uglavnom	esto	veoma
17.	U informisanju o rezultatima mature sam koristio/la www.ematura.pztz.ba	nikako	pomalo	uglavnom	esto	veoma
18.	Ovakav način oglašavanja rezultata za mene je prihvatljiv	nikako	pomalo	uglavnom	dobro	veoma

Slobodan komentar: _____

IV. Predlažem da se u budućnosti mature urade slijedećim poboljšanjima

Navedite prijedloge za poboljšanje:

Hvala na pomoći i saradnji.

UPITNIK ZA TESTATORE

Naziv Škole: _____

Poštovani/a kolega/ce,

u proteklom periodu imali su naši gimnazijalci uimali priliku polagati testove iz eksterne mature. Molimo Vas da iznesete svoje mišljenje o kvalitetu izvedene mature, što će nam biti od neprocjenjive vrijednosti za poboljšanje procedura, pristupa i sadržaja procesa izvođenja eksterne mature u budućnosti. Molimo Vas da zaokružite po jedan odgovor na postavljene tvrdnje sa kojom se najviše slažete. Unaprijed Vam zahvaljujemo na iskrenim odgovorima.

I Upotreba o eksternoj maturi...						
19	Ovakav način polaganja mature je prihvatljiv učenike, nastavnike i školu.	nikako	pomalo	uglavnom	dobro	veoma
20	Na ovaj način, učenicima izlaze iz gimnazije sa velikim fondom znanja.	nikako	pomalo	uglavnom	dobro	veoma
21	Pripremanje za maturu učenicima pomoćno u polaganju prijemnog ispita na fakultet.	nikako	pomalo	uglavnom	dobro	veoma

Slobodan komentar:

II U postupku polaganja mature u junskom roku 2018. godine sam imao/la slijedeće iskustvo:						
22.	Matura je tehnički dobro organizovana	nikako	pomalo	uglavnom	dobro	veoma
23.	Pitanja su bila u skladu sa prethodnim gradivom	nikako	pomalo	uglavnom	dobro	veoma
24.	Zadaci/pitanja na maturalnim ispitima, po mojim saznanjima, su bili/a.....	lagani	mogli su se svi riješiti	srednje teški	teški	preteški

Slobodan komentar:

III Za vrijeme obavljanja maturalnih ispita.....						
7.	Bili su povoljni uslovi za rad	nikako	pomalo	uglavnom	dobro	veoma
24.	Dežurni nastavnici su dobro obavili svoj posao	nikako	pomalo	uglavnom	dobro	veoma
25.	Bilo je pokušaja da neki dežurni nastavnici pomažu učenicima.	nikako	pomalo	uglavnom	esto	veoma
26.	U informisanju o rezultatima mature sam koristio/la www.ematura.pztz.ba	nikako	pomalo	uglavnom	esto	veoma
27.	Ovakav način oglašavanja rezultata za mene je prihvatljiv	nikako	pomalo	uglavnom	dobro	veoma

Slobodan komentar: _____

IV. Predlažem da se u budućnosti maturovanje uradi slijedećim poboljšanjima

Navedite prijedloge za poboljšanje:

Hvala na pomoći i saradnji.